

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Annvæ Litteræ Provinciæ Avstriæ Societatis Iesv Anni M.DC.VIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70405)

ANNVÆ LITTERÆ
 PROVINCIÆ AVSTRIÆ
 SOCIETATIS IESV ANNI
 M.DC.VIII.

Decem Collegiis, vna Domo Probationis, Residentiis septem, Missionibus septem numerat hæc Prouincia Socios 436. vita functi sunt hoc anno vndecim, in Societatem recepti nouemdecim.

COLLEGIVM VIEN-
 nense.

Collegii Viënsis Anno superioris, vt præscriptum est, in fumum & cinerem versi, parietinas vna cum Domo exigua à funesto incendio superstitæ, opera subitaria hyeme perurgente, vt tunc fieri poterat accommodata, quini & triceni Socii incoluere. Sacerdotes quindecim, quorum duo Scholasticam in Academia Theologiam, tertius domi nostræ moralem: tres Philosophiam sunt professi. Scholastici decem, ex his Magistri inferiorum Scholarum sex, vnus Theologiæ, tres Philosophiæ studiosi: reliqui rei domesticæ Adiutores; tot personis vix commodum domicilium, nunquam tamen nostris peregrè, & quidem sæpè aduentantibus non paruit; tantumque nonnunquam illius angustia referiebantur, vt quinquaginta nostrorum capita simul censerentur. Ex quibus ho-

li   spiti-

spiritibus tres Patres, qui Serenissimos Maximilianum natu maiorem, & Leopoldum Argenteratensem & Patauiensem Præsulem Archiduces Austriae Viennam fuere secuti, diutius nobiscum sunt morati. In his angustiis foelicioꝝ opinione & copiosoꝝ quam sperabamus messe, hic nobis exiit ann^o. Multa ipsius initio videbantur suspecta: multa vere ineunte formidanda, quæ tamè diuina bonitas bene vertit. Sed & æstate ineunte, cùm turbatum esset in Prouincia ab hæreticis, nihil impedimenti functionibus nostris allatum. Res domestica, & externa bellos habuit progressus. Templum, Scholæ, Catechesis, Sodalitates B. Virginis, excursiones in finitima oppida, ex anima sententia successere. Hæc vniuersim, iam sigillatim. Ac primum domestica. Noui Collegii fabricam non parum promouit piorum liberalitas. Trium quadrati partium, quæ sunt habitationi destinatae (quarta namque celsit bibliothecæ) dimidium penè ad summum perductum est, tectumque illi superimpositum. Totius substructionis impensa 7344. florenis constitit. Facta est accessio rei domesticæ, media villa in Sterin ad eam, quam antea possedimus 1500. florenis coempta. Quæ pecunia mercatoris cuiusdam Vienensis munere nobis obrigit. Ad rem domesticam & illud pertinet, ab amplissimo Senatu Viennensi beneficium in nos profectum. Decreuit quippe vt domus quæ annis quinquaginta amplius à fundo nostro abalienata ciuitati seruiet, à nobis paucos ante annos recuperata, & sola ab incendio multo cuiusdã ciuis nostri studioso labore seruata, ex hoc tempore deinceps sit ab omni seruitute exempta ciuili.

Tàm

Tàm præclari decreti, duo hæretici, qui soli censentur in illo Senatu, secundùm consulem nobis amicissimum, se Autores præbuère, cùm Catholicos frigidius ea de re agere viderent. Indignum videlicet aiebant, exiguum illud triginta vel summum quinquaginta florenis vectigal illis non condonari, quibus didactri loco, si non gratis docerent, ab institutione solius iuuentutis Vienensis decuplo plus pendere oporteret. Non minor liberalitas hæredum creditoris cuiusdam, cui benè sit mortuo, in Collegium exstitit, hi enim rei etiam nostræ familiaris per quam studiosi 300. florenos liberaliter remiserunt.

Aucta est & res libraria non modicum munere Reuerendissimi D. Stephani Suchai Agriensis Episcopi: qui Bibliothecam suam bis mille florenis æstimatam nobis dùm viueret donauit. Aliorū quorundam beneficentia plus quam centum coronati in nostri templi ornatum collati. In nostro templo pius Præsul sepeliri voluit, vt quæ Societatem amore ac beneuolentia in vita prosequeretur, ob idque à R. P. N. communicationem meritorum fuerat consecutus, nè post mortem corpore ab ea foret disiunctus. Parentatum illi, tum ab Aulico, tum ab Academico Magistratu: Clero i. e., religiosisque familiis, à nostris post funebrem orationem piaculare sacrum Diuino Numini oblatum. Fuit & multorum beneuolentia in nos spectata. Illa præcipua, quam vt sociis exhiberent Serenissimi Archiduces, Reuerendissimus Leopoldus Argentinus, Patauiensisque, & Reuerendissimus Carolus VVratislauensis Antistites, cum hic, Nouemb. Mense in Sile-

fiam ad possessionem Episcopatus sui adeundam tendens: ille in Octobri tuendæ Religionis Catholicæ causa, contra insurgentes protestantium Austriacorum motus Viennam venissent; Bustum antiqui Collegii non sunt dedignati inuisere. Ac Serenissimus quidem Leopoldus, vt familiarius nobiscum agere & singula lustrare posset, relictis arbitris curru clauso, vno tantum supremo cubiculi Serenissimi Regis præfecto, comite, Collegiũ adiit, nostrosque humaniter complexus tandem valedixit. Carolus verò cum rei diuinæ in nostro templo duobus Præsulibus comitatus interfuisset, hinc in rudera veteris ædificii deductus, sub dio emblemate viuo à pueris aliquot splendidè ornatis, cum necdum Scholis initium datum fuisset, exceptus est. Vterque in digressu præter singularem fauorem etiam subsidium Collegio instaurando liberaliter promisere. Sed & Serenissimus Rex Hungariæ Matthias secundus, quo esset erga Societatem nostram animo, tunc palàm fecit, P. Prouinciali & P. Rectori se humanissimum exhibuit, & syncharma poëticum typis excusum nomine Collegii oblatum gratissimo animo acceptauit. Ita spe alimur bona: Dei potissimum prouidentia innixi. At iam è Collegio ad templũ gradũ faciat oratio. Põpa solennis die Dominico octodialis Augustissimi Corporis Domini feriarum, per porticus antiqui nostri Collegii circumduci solita, hoc anno sublatis ex parte porticibus noui ædificii causa, in ipso templo splendore & apparatus magnifico, absq; tamen processione, vt vocant, seu supplicatione est celebrata. Rem diuinam Reuerendissimus Antistes Vienensis no-

fis nominatus ritu solemniter peregit, eaque peracta
 drama & festo illi & tēpori, quo de pace inter Im-
 peratorem & Serenissimum Matthiam agebatur,
 appositum, (Iacobi enim & Laban fœdus super al-
 tari ab illis erecto in tē, repræsentabatur) non sine
 voluptate spectauit. Plures hoc anno quam toto su-
 periore nostri concionatorum functi munere. Nō
 enim dictus Reuerendissimus Antistes nomina-
 tus Vienstis destitit superiores Societatis vrgere,
 donec cathedram Principis ædis sacre, post obitum
 vnus ex nostris, qui ex ea ad concionem verba fa-
 ciebat, à nobis relictam iterum reciperemus. Non-
 nullis item religiosorum familiis nostram opem
 exposcentibus fuit satisfaciendum sæpè: Et in quo-
 rundam templo sacri aduentus tempore & celeberrimis,
 quæ hoc deinceps consequuntur feriis, verba de rebus
 diuinis habita. Quin & Serenissimo Maximiliano,
 nè per id tempus, quo Serenissimi Matthiæ Regis
 Hungariæ absentis nomine, fuit cum Imperio Viennæ,
 deesset noster Ecclesiastes, fuit prospectum. Nostræ
 ædis sacre concionatori depugnandum fuit è suggestu
 cum Polycarpo Leufero præcone Lutherano. Duas hic
 prædicans conciones, anno superiore coràm Duce
 Saxonie Electore Imperii de bonis (quod mireris in
 Lutheri discipulo) operibus Pragæ habitas, cum inde
 in patriam reuertisset, typis vulgari, præfatione illis
 præfixa, in qua præter cætera conuitia & maledicta,
 quibus tū Societatis nostræ ordinem vniuersum,
 tū certos illius homines proscidit, etiam collegas
 Vienstes multis calumniis & mendaciis oneravit.
 Vix autē lucem infœlix hic partus adspexerat,

xerat, cùm subito à nonnullis eiusdem farinae (hæreticis videlicet hominibus) plausu magno est exceptus, creuitque breui tantum fama eius, vt non alia de re in foro, in viculis, in conuictis, aliisque id genus locis, quàm de diuino (vt aiebant) Polycarpi fœtu sermo haberetur. Nè igitur silentio nostro aliquid aduersario tribuere videremur, dùm omnia adhuc calerent recenti feruore, quoniam responsio scripto non tam cito potuit adornari, verbo tenus refutatio suscepta fuit.

Quendam parens hæreticus Praga è nostris Scholis Pragensibus eo consilio, nequid animus tenerior Religionis Catholicæ combiberet, in Missiniam, Mollium vt vocant, Lutheranorum receptaculum ablegarat. Sed & hic Viennam cùm venisset, lumen fidei Catholicæ, cuius nunquam non ante igniculos sentiebat, aliquos recepit. Iam quod ad Sacramentorum in nostro templo frequentationem attinet, sacræ exomologesis crebrior hoc anno, quam superiore vsus. Numerus eorum, qui Cœlestis Agni epulum adiere 400. supra 4000. deprehensus. Tres ex iis qui calici assueuerant, ad vnam speciem reducti. Per multi etiam in fide vacillantes confirmati, multi contumelias & verbera causa eiusdem experti collaudati, & ad patientiam perseverantiamque excitati. Nonnulli qui iam iam ad Hæreticorum castra transfugere parabant, à nefario proposito deterriti. Cum Hæreticis degentes, nè quid ex conuictu eorum mali illis adhæreret, communiti. Per multi item libri, quorû lectio non bonis solum moribus, sed etiam sinceritati fidei poterat obesse, tùm Catholicis, tùm recens ab hæresi

hæresi reductis ad Ecclesiam, bona eorum cum venia ablata. Per multa schediasmata & scripta execrandæ artis magicæ Vulcano tradita. Inter coniuges multos, quorum aliqui animis à se inuicem erant valdè alienis, aliqui etiam anno amplius vna domo relicta, aliò diuenterant, pax & beneuolentia redintegrata. Tranquillatæ præterea multorum conscientia, quæ anxiferis scrupulorum aculeis malè accipiebantur, tantiq; id beneficii loco à quodam magni nominis prælato habitum est, vt cum lachrymis in amplexus nostri ruens gratias ei magnas ageret. Spectrum, quod noctu infantem à latere matris abripere, marito etiam reluctante fuit conatum, aqua lustrali semel abactum, nunquam amplius coniugibus molestiam exhibuit. Septem virgines, qui nostro in templo Sacramenta frequentabant, cœlestis sponsi amores sponzorū terrenorum amoribus prætulere, inque variis sacrarum virginum Collegiis, virginitatem suam Christo in perpetuum deuouere. Hæreticis plerumque est malè persuasum, nostros sub exitum è corpore spiritus, nè verbum vllum, de acerbissimis Christi Sernatoris nostri perpeffionibus nostri causa toleratis, & meritis ipsius, quibus æger in spem remissionis peccatorum veniæque obtinendæ excitari possit, facere. Ergo vt nùm res ita se haberet experientia ipsis constaret, & simul quid tandem à nostris dicitur explorarent, subinde aliqui infirmos, quo nos sciebant venturos accessere, reque aliter deprehensa, non tantum probarunt nostrum modum eos iuuandi & charitatem, sed vt ipsi simili in periculo eandem experirentur, instrui de rebus fidei petierunt.

runt. His & aliis officiis instituti nostri propriis effectum est, vt apud ciues plurimum Societatis nostræ honori & existimationi accesserit, eaque ex causa secunda plurimorum voluntate vtamur.

Ex profectioe Castrensi fructus laborum non contemnendi relati. Graues enim principio nostri proceribus hæreticis, qua concionibus, qua familiaribus colloquiis, qua religiosis aliis officiis eisdem redditi non ingrati. Fuitque non nemo Barones inter hæreticos, qui nostro à concione abeunti in amplexus ruit, & dicta ab eo probauit, non obscure innuens sibi stimulos subditos esse ad Catholicam fidem amplectendam. Confessiones audita, & in his aliquot summatum. Consilia paci infesta & sanguinaria dissipata. Ministri aliquot tum Hufitici, tum aliarum hæreseon ad certamen inuiti detracti, palàmque vanitatis & falsitatis conuicti. Duo ab hæresi absoluti. Impia in Deum verba, ac Cœlites profūdere soliti, à scelere deterriti. Supplicio adiudicati extremo ad extremum vsque vitæ halitum adiuti. Eorundem ex coetu duo mortem quam sceleribus suis promeruerant, nostrorum precibus à iugulis depulerunt. Possonii, quo Serenissimum ad comitia Regni Hungariæ, quæ eligendi causa Regis celebrabantur, noster secutus erat, id præter cætera actum. Duo è præcipua nobilitate viri, nè duello quod alteri eorum certum interitum allaturum erat, confligerent prohibiti, sibi que inuicem reconciliati. Sublata pessima militum cōsuetudo, quos tempore sacri, & concionis diebus Dominicis & festis aleis loco in arce abstrusiore, vt liberiores essent, noster operam dare deprehenderat,

derat. Subuentum egestati nonnullorum, quorum per id tempus subito ædes conflagrarant incendio. Conciones hæreticas nè aliqui adirent dissuasi. Minister aliquandò hæreticus declamatorem in funere cuiusdam Ecclesiastæ loco agebat. Fortè transibant Catholici aliquot, & Stentoris clamoribus inuitati accurrunt. Dogma is rectè Catholicum, de pœnis quibus animæ iustorum expiantur miris exagitabat modis, at homo disertus inter suos vbi tales Auditores vidit, primo aspectu perterritus hæsit, & tantum elinguis eo in genere discendi factus, verificatione mutata & abrupto sua orationis filo, in laudes Catholicorum excurrit. Ita apud hos præcones fanda infanda dicere, pari in loco ponitur. Concio in coronatione Sereniss. Regis à nostro habita. De excursionibus ad vicina loca hæc. Non ciues tantum cuiusdam oppidi, diebus festis celebrioribus, sed etiam Vicani ex circumiacentibus pagis, turmatim ad Sacramentum pœnitentiæ accurrentes in multam noctem nostro Sacerdoti materiam præbuere laborum. Laudandus vtrorumq; feruor. At magis colonorum, quos nec militum apud eos statiuia habentium licentia à pietate retrahere potuit. Sex ibidem hæresim repudiarunt. Cum vno eorum plus præ ceteris fuit laboris. Faber hic erat ferarius, & vt ita dicam, vltra limam etiam, ea de causa, nec Parochi, nec nostrorum poterat ferre aspectum, vitabatque quàm studiosissimè, hominem tamen noster non tantum sibi reddidit, sed etiam ad Catholicam Religionem amplectendam ita perpulit, vt pessimi Doctoris Lutheri postillam vt vocant, quam in officina sua inter limandum stu-

diosius euoluendo penè attriuerat, abiecerit, Catholicisque se adnumerari petierit, quod & obtinuit. Duæ ibidem personæ flagitii causa diu in carcere detenti nostra opera, publica pœnitentia intra missarum solemnia peracta, vitæ periculum redemere. Plurimi etiam ab esu carniū diebus Sabbathi & è variis superstitionibus abducti. Itidem non pauca volumina pestilentem memphytīm Lutheri exhalantia flammis absorpta luculentis, & nostro, & aliorum bono: nostro, quia tempestate perfrigida in regione alioqui lignorum sterili calorem nobis dedere copiosum: aliorum, quia ab ea peste nullum illis amplius exitium metuendum.

RESIDENTIA S. BERNARDI.

TOtidem hoc anno Socii, quot superiore hic stationem agebant. Vnus eorum cœlestis Imperatoris iussu euocatus anno ætatis 3. & 70. sui nobis non ingrata memoriam reliquit. Pater is erat Laurentius Hermanutius Coadiutor spiritalis formatus, Sacerdos annis 47. vir verè religiosus obedientiæq; quàm maximè studiosus, & ad multa nostræ Societatis munia dùm benè valeret accommodatus. Ministri ac procuratoris munus in aliquot Collegiis gnauiter 20. annis obiit. Catholicam Religionem quàm cum Hæreticis disputando, quàm libellos de rebus fidei controuersis typis vulgando, non parum promouit: semperque in eo totus fuit, vt quam plurimos luce veritatis Catholicæ collustraret. Dùm verò ab aliorum mentibus

bus tenebras prauarum opinionū & errorum depellit, cæcitatem ipse oculorum incurrit, quam annis propè decem, non patienter tantum sed hilare etiam tulit. Occupationes eius per idem tempus assidua pene oratio, cui & antea actæ vitæ tempore maximè deditus erat. Nec tamen siqua interea offerebat se occasio promouendi proximum ad meliora, eam negligebat, potissimum ad Dei amorem & Sacramentum pœnitentiæ eum cohortando. Obiit tandè anno ætatis in Societate actæ 3. & 50. Mors huius spolia abstulit; at nè Mars cæterorum raperet, vehementer timendum fuit. Milite procerum hæreticorum occasione libertatis Euangelicæ tumultuantium, non circumquaque tantum, sed etiam intra nostrorum S. Bernardi pagum cõmorante. Hucusq; tamen diuina nos seruauit bonitas. Fructus ex functionibus instituti nostri par anni superioris in cæteris, in hoc maior quod 3. ab hæresi expiati Catholicis sese adiunxerunt.

RESIDENTIA LIN- censis.

Lincii, sicubi in Austria, maximè tumultuatum est hoc anno. Tumultus causa fuit desiderium exercendæ palàm & vbique in Prouincia religionis hæreticæ, quam proceres superioris Austriae hæretici à Serenissimo Matthia, cuius in gratiâ Imperator Prouincia Austriae cesserat, impetrare se posse desperarant. Hinc versi ad arma ciuitatem hanc hæreditariam alioqui Austriae Archiducum primùm; tum alias in potestatem suâ redigunt:
Pseudo-

Pseudoministrosq; & magistrillos hæreticos postliminio ad eas reducunt; Ita repente cuncta turbata, finem anno huic dedere turbulentum. Quatuor Sociis, duobus Sacerdotibus, & totidem rei domesticæ Administris, duo itidem Magistri accessere Scholarum causa. Et verò 14. Ianuarii, accedente consensu sacræ Cæs. Maiest. & Sereniss. Matthiæ, inuitis quantumuis & reclamantibus hæreticis, at plaudentibus, & sibi gratulantibus paucis licet Catholicis, non sine solemnibus Cerimonis ij aperti. Peracta res diuina de Spiritu sancto in nostra sacra æde maiore. Habita in Scholis ab vno è Magistris oratio negotio præsentis accommodata. Carmina præterea ab aliquot pueris summa cum gratia recitata. Et demum frugali apparatu ac mensa præcipui Cæs. Maiest. Præfecti, & Lincenses Senatores in domo nostra excepti. Studiosi, vt fit initio & inter hæreticos, non ad eò fuere numerosi, sed indole, probitate, & diligentia ad stuporem vsque conspici.

MISSIO INFERIORIS HVNGARIAE.

DVo è Sociis, Sacerdos vterque, hoc anno, in aula Illustrissimi Cardinalis Strigoniensis Archiepiscopi Francisci Forgach Societatis nostræ amantissimi, tum Bosonii, tum Tirnaviæ sunt versati. Commorationis eorum causa ea fuit potissima, vt si qua occasio, bona Scheliensis Collegii recuperandi se obtulisset, ea non negligeretur. Et fuit in eam rem summum collatum studium,
cùm

cùm aliàs, tùm comitorum tempore, in quibus de Serenissimo Matthia in Regem eligendo deliberrabatur, sed nihil effici potuit. Tantum enim hæreticæ factionis homines, qui cane peius & angue Societatem oderunt, & numero & viribus valere, vt quamuis litteris Regiæ Maiestatis vocati fuiffemus ad illa Regni comitia, nulla tamen ratione, vt illis interesse nobis liceret, obtinere potuimus, eque loco comitii, nec quicquam ostentantes litteras Regias, abire coacti fuimus. Hinc exclusis, cùm in sola secundùm Deum Maiestate Regia, rerum nostrarum præsidium situm esset, nec sic, omnia videlicet miscntibus hæreticis, quamuis Catholici omnes, & inprimis Illustrissimi Cardinales, & Nuncius Apostolicus nostram causam agerent, quicquam promouimus. Malignæ huic occupationi Deo sic permittente respondit fructus. Excurrit vnus ad vicinum Scheliæ pagum, & cùm penè vnum mensem apud viros nobiles hæsisset, frequentes Catholici, non ex vicinis tantùm locis, sed etiam Schelia ad ædes vnus eorum sæpius venire, vt rei diuinæ & concionibus, queis diù caruerant, interessent. A concionibus hic motus animorum fuit, vt super 200. confessionis Sacramento animum purgarèt, in aliis autè locis 50. vt minimùm. Nonnullæ horum confessiones totius vitæ maculas continebant, tùm quod ii recens ad gremium Catholice Ecclesie essent reducti, tùm quod nunquam antea peccatorum exomologesim instituerant. Baptizati & aliquot infantes, Matrimonii que Sacramentum ritu Catholico ab aliquot coniugibus nostro præfente, quod Parocho carerent, initum. Sed
& alte-

& alterius labores non fuere inutiles. Sex ætatis
 prouectæ personæ ab hæresi resipuere. Decem ge-
 nerali confessione peracta Deo reconciliati. Mul-
 ti viri primarii, quibuscum de religione Catholica
 actum, tamen nondum manus dedere veritati, vt
 melius tamen erga eam essent affecti, persuasi. Ani-
 mi à se alieni beneuolentiæ mutux vinculo adstri-
 cti. Spectris duo agitati Sacramentorum frequen-
 tatione molestiam depulere.

IN SVPERIORE HVNGARIA, ET
 Transyluania, quid per nostros sit effectum,
 commercio litterarum, propter tu-
 multus annorum superiorum
 sublato, nihil certo cogno-
 sci potuit.

COLLEGIVM GRE-
 cense.

PRæter R. P. Prouincialem, eiusque Socium,
 tresque Sacerdotes cum duobus Coadiutori-
 bus, qui Millstadii vectigalia Collegii procu-
 rant, & alios qui Passauii sunt in Missione, Socios
 numeramus 6. & 90. Sacerdotes 1. & 20. 12. Co-
 adiutores, humaniorum litterarum Professores 5.
 31. Studiosos Theologiæ, Philosophiæ 27. sacrisi-
 nitiati è nostris sex, totidè è Collegio Alumnorum
 laurea Magistrali insignes. Et si hoc anno è nostris
 nemo vita functus, aliundè tamen luctu vacare no-
 bis non licuit, sublata videlicet è viuis Serenissima
 Archiduce Maria, Sereniss. Caroli Archid. Austriae,
 huius Collegii Fundatoris, relicta vidua; cuius im-
 morta-

mortalia in nos, vniuersamque rem Christianã merita, omnia penè per Prouinciam vniuersam sacra-
ria, templa, Collegia, Monasteria, sacri prophanique
cætus omni marmore & colosso perennius, seræ in
omnem posteritatem memoriæ commendabunt.
Alius nobis in proximo luctus erat, sed eum diuina
bonitas clementissimè auertit. ipso quippe D. Mi-
chaëlis peruigilio nocte media ingens repente ab
omni cælo coorta répestas, è multis, quæ circūqua-
qua iaculata est fulminibus, in turrim nostrã vnum
immisit. Aderant ibi æri campano iuuenes 5. nulli
tamen exitiale fuit, sed nec turri admodum noxiũ:
flamma enim modica quam concitarat, obtritu pe-
nè pedis extincta, & damnum omne non magno
vel sumptu vel negotio restitutum; boni euentus
Authori Deo, gratiæ à nostris persolutæ. Libros
hæreticos multi specie quadam eorũ hætenus ca-
pti nobis tradiderunt; hæresim eiurarunt (qui qui-
dem in numerũ venerint) vnde octoginta. In his
non pauci viri illustres magno genere, alii partim
à discipulis nostris ad nos adducti, partim è concio-
ne cõmoti, errores postmodum dedocti sunt. Ope-
ræ pretium videtur quorundam ad fidem transitũ
hic attexere. Vir è procerib⁹ Austriæ magni nomi-
nis non multos ante annos Ecclesiæ adiunctus, vt
filios, à peste quam ipse eiecerat tueretur; nostris
tradidit & pietate & litteris instituendos: in tuto e-
rant filii, matri hæreticæ vt scopulo filia hærebat;
consilium fuit, eam quaque ratione abductam Ca-
tholico istic Prouinciali educandam tradere. Non
latuit ea res matrem timentem omnia, omnia cir-
cumspicientem, itaque eiulare illa, crines velle-
re, nulla non furiosa mentis indicia edere, ad-

uentantibus qui deducerent, filiam complecti, ut eam Pater vi adhibita è complexu matris auellere sit coactus. Vbi tandem diffisa manibus prædam dimisisset, ad verba vertitur; filiam per beneficia materna omnia, per diuina ac humana iura, obtestatur Catholicorum libros negligat, conciones non audiat; iureiurando interposito matri fidem dedit filia, & Gracium ad Catholicos deducta est, sed oculis tantum matris, non animo sublata fuit, modico enim tempore interiecto Gracium properat, filiam secum clam omnibus abductura, non cecidit tamen, ut optabat negotium. Visa res est plena periculis, matre nouum aliquid semper ad rapiendam filiam moliente; itaq; quò tutior esset in posterum, Serenissimæ tradita est, in cuius vsque huc gynæceo degit. Hærebat etiam hic puellæ fides, qua se matri perstrinxerat, sed & venenum sic imbiberat, ut ad buccinatoris pedes enutrita videretur; docta benè moneantibus obstrepere, sacra Catholica calumniari, ad omnem de religione sermonem ut serpens ad vocem incantantis, aures obstruere. Accedebat ad pertinaciam licentia & temeritas: capta tamen lenitate postmodum cuiusdam è nostris, cepit ei vtrò de fide quæstiones proponere, de Deiparæ laudibus dicentem, cum sensu audire, Deiparentem, verba tantum Gabrielis & Elisabethæ vsurpando, salutare, nam ut precatiunculam Ecclesiæ adiungeret, variè laboratum. Hoc tamen animo sensim expugnato lenior deinceps & ad fidem pronior visa est. Ergo ipso D. Catharinæ Virginis & Martyris sacro die, nostro ad se accersito, quasi tum primum seriam de salute cogitationem suscepisset,

pisset, quidquid angebat animum gnauiter & modestè detexit; responsum ei accuratè ad omnia, dedit tandem veritati manus, & Ecclesiæ adiuncta est tanta sui mutatione, vt stupori sit vniuersis. Mercator aliquis dùm sua diuendit, fidem mercatus est, emit ab hoc in vestitum pauperum quidpiam noster Sacerdos, de fide sciscitatur, intelligit Lutheranium, promptum tamen audire de religione, offert congressu primo libellum Catholicum; acceptat, nec multò post hæresi abiurata ad Ecclesiam accessit. Alterum è media Saxoniam nomen nostrum exciuerat, vt qui ab æquali audisset, Iesuitas humanos & doctos esse. V Vitembergæ, vbi tùm in litteris versabatur, multiplici veste, & supellectili libraria compacta, inscijs parentibus, vicesimo exinde miliarium distantibus discessit, nostros perquisiturus. Licij, quod quæsierat primum inuenisse visus est, Grecium post pauca directus, instructus in fide isthic Catholico ritu Sacramenta suscepit. Miles his addendus. Hic Mahometi subscripserat, adactus à Turcis, à quibus captus tenebatur: facti pœnitens ad Deiparam confugit, quæ ei, vt credere licet, modum euadendi suppeditauit. Liber ergo à vinculis corporis, ad nos adiit, vt ab infidelitate & peccatis solueretur. Iucundum in hoc genere fuit, videre hominem, nec opibus nec honore vilem, par coniugum domi ad religionem, & confessionem instructum, inspectantibus omnibus, primum ad confessionem, hinc ad cœleste epulum adducentem. Et his quidem in suscipienda, aliis in tenenda fide nostrorum opera præstò fuit. In his vii go honesto loco nata parentibus non egenis, à vidua prædiuite

ast hæretica, vt bonorum omnium ex asse hæres scriberetur, è Prouincia remotiore accita fuerat; hanc vidua omnia post opes ponendo existimans, qua blanditiis, qua minis laborauit, si quo modo à fide auocaret, stetit illa tamen, sed & domesticos carceres & verbera pertulit, vnus impatiens, quod aditu templi in omne tempus quasi arceretur; occasionem naçta domo se subtrahens ædem nostram adiit, exomologesi cum lachrymis peracta, Christum (eodem die reditum in patriam aggressura) in Eucharistia comitem sibi adsciuit. Maluit scilicet quantumuis opulenta, quam fide excidere. Alia, conditione serua, animo libera, à concione & sacro abesse iussa, heræ imperanti de concione, inquit, ob domesticas curas aliquid tibi concessero, de sacro nec hilum, sin aliud vis, aliam tu tibi famulam, ego mihi heram aliam inquiram.

COLLEGIVM PRA-
gense.

NVmerus nostrorum per anni decursum ob varias rerum vicissitudines varius fuit; sed cum hæc scriberemus, elapso iã anno, eram^o 46. Sacerdotes 20. ex quibus Magistri 6. non Sacerdotes reliqui, partim trium Gramm. Magistri classium, partim Theologiæ moralis Philosophiæq; Auditores; partim in re familiari. Ex hoc numero duo Sacerdotes desiderati, alter sub initium, alter sub finem anni, ambo diuturnis morbis fatigati. Nam prior P. Venceslaus Schwihowser / totum septennium sæpè ad extrema deductus laborauerat,

rat. Biennio quam moreretur, non manuum captus, paulò tamen ante obitum meliusculè visus est habuisse, vt ei Residentia Bernardicensis (quæ noua vt superioribus literis perscriptum est Collegio accesserat) gubernatio demandata fuerit; siquidem etiam in mediis morbis semper sui compos, cana quadam, tam rerum spiritualium, quam externarum pollebat prudentia. Bernardicium igitur, dùm proficiscitur,* quia nec multum ex itinere deflebat, & magnum facturum operæ pretium videbatur; diuertit ad duos germanos suos, Barones genere & opibus splendidos, sed plusquam fraterno odio, cum publica Regni offensione dissidentes, vt eos, & inter se, alterum verò etiam, si posset Ecclesiæ, à qua Picarditissimo dissentit, reconciliaret. Nam alterum pridem ipse, iam ad Ecclesiam quoq; adiunxerat. Itaque apud eum, qui plus opis eius egebat, diuersatus Lorasdownicii, in crudescens morbis, intra paucos dies consumptus est. Morituro commodum Sacerdos è Societate cum Socio in propinquo vnico milliari, tunc versatus missione, identidem adfuit. Neque verò P. V Venceslaus vel sibi, vel causæ propter quam venerat, defuit. In ipsa enim morte dicitur cum multis lacrymis Fratres obsecrasse ad veram, germanamque charitatem vt redirent. De funere altercatum, aliquandiu nobis rogantibus, vt Pragam reduceretur, sed tandem magnificorum Fratrum cessum obnixæ voluntati. Quare in eodem oppido, vbi mortuus est in Parochiali Ecclesia, quæ est Crucigerorum Melitenium, ante aram maximam sepultus. Elatum corpus humeris, partim nostrorum, partim vici-

norum Sacerdotum Catholicorum, qui honesto numero conuocati fuerant, parentationi praesuit cultu Pontificali; Antistes Chorieschouienfis. Neque enim splendori Caeremoniarum nostris funeribus insueto obfisti potuit. Immo & concio tenebris, tum ex eadem causa adhiberi debuit ab vno nostris, tum quia maxima pars nobilitatis, & populi, qui confluerant ad funus, Catholici non erant, Caeremoniasque solitas pro ludibrio habuissent [siquidem etiam ipsam Sacerdotum tonsuram in funus prodeuntium scommatis illudere ceperant] sed concione effectum videtur, vt summa cum aedificatione omnia sint transacta; ipsis adeo haereticis non solum defunctum, sed religiosum quoque eius institutum collaudantibus. Magne vir submissionis, & quantum per immanes cruciatus, quibus continuè ferme est exercitus, licuit, placidissimis, suauissimisque moribus concionator pergratus, etiam in mediis morbis libenter aures dabat poenitentibus, pluraque alia obiit Societatis munia iam affecta valetudine, vt Cancellarii in hac Pragensi Academia; professus quatuor votorum, obiit annos natus 42. quorum in Societate vixit 20. Alter Sacerdos, qui hoc anno abiit, fuit P. Gregorius Caminius natione Polonus, inde vsque à primis tirocinii annis, variis subiectus morbis, spem fructus ex insignibus talentis, quorum iam absolutis studiis, & 3. probationis anno, periculum ex missionibus facere ceperat, diutina tabe, ac tandem improuisa morte abrupit, nam cum vespere solito sanior ac hilarulus incubuisset, intempesta nocte copioso ex venis pectoris erumpente sanguine, intra horæ

horæ nec dimidiæ spatium extinctus est. Pro his in Societatem hinc ad lecti 6. septimo etiam iam Medicinæ Doctore patebat aditus, nec deerat voluntas quam flagrantissima sanè religiosæ vitæ; sed quam proinde visum est Deo, morte interueniente celerrimè remunerari. Legauit nobis bibliothecam valoris facillè 500. Eam donationem parens etsi non Catholicus, tamen ratam habuit. Scholæ superioris biennii pestilentia afflictæ, cœperant refluere numero, contentione studiorum, laureis. Nam postridie Nonas Februarii, 7. suprema, 15. Calendas Maii, vnus & 30. prima Philosophiæ ornabantur. Cùm ecce adulto vere turbo bellicus ex Austria, ad ipsa Pragæ mœnia incumbens, teneriorem nobilioris iuuentutis florem, in varias oras disperfit, certatim vnoquoque optimatum liberos suos periculis subducente, prouectiores, qui remanserant, Martè cum Musis indebitè copulabant, multi militiæ nomina dedere, non nemo ordines ductare. De processione Corporis Christi, vt re vsitata taceri potuisset, nisi propter terrores bellicos, seditio quædam popularis, vt ex re leui orta, ita facillè sedata; eam memorabilem fecisset. In emblemate quodam medicus erat fortuitò à pictore formatus; cuius vultum anus quædam contemplata, Hufiticum primarii templi concionatorem, contumeliæ causa, expictum esse iactare cœpit, res primò inter mulieres agitata, ita mox totam Pragam impleuit, vt in Regni comitiis, quæ per eos dies habebantur, publica acerbaque fieret contra nos expostulatio, & addebatur quasi Camino oleum, flagrantis videlicet tunc studio, quo nouis ac damnatis in

hoc Regno scitis libertas, per tabulas publicas confirmanda flagitabatur, importunis & indignis modis: sed huic incendio, statim suffusa est frigida rithmis Boemicis ac Germanicis, eidem emblemati suffixis, qui totam picturæ & emblematis sententiam explicarent, quibus perfectum est, ut non solum hominum motus ille conquiesceret, sed emblemata etiam valdè ab omnibus probaretur, plerique rithmos describerent, & authores excitatæ illius tempestatis non parum puderet. Lucrum animarum ex variis hæresibus ad ouile Christi adductarum, cuius numerus iniri potuit, fuit 213. Et illustres fuere aliquot conuersiones. Templam nostram, ut alias innotuit, triplicis Linguae, Boëmicè, Germanicè atque Italicè frequentantur concionibus; In Boëmico accedit pomeridianus Catechismus publicè, nam priuatim domi & foris, festis, profestisque diebus nunquam deest Catechisandi occasio. Septuagenarius ex hæresi emergens ipsam orationem Dominicam edoceri debuit. Turca Adolescens militaris eximio robore ac forma, in ipsa morte simul catechisatus & baptizatus est. Validum in latere vuln^o acceperat, ob leue comuitium à conseruo; ut sensit lethale esse, Sacerdotem nostrum accersit, atque eiurato Machomete baptismum, cuius magno iam antè desiderio tenebatur, expetit moribundus. Peracta omnia in charitate ac celeritate, quam articulus ille poscebat, mirum quam promptitudine ac pietate ad singulas de diuina fide, quæstiones responderit, quæ signa diuinæ consolationis ablutus iam exhibuerit, toto quo à baptismo superuixit tempore sanè perbreui, quasi gustum

stium æternæ felicitatis præsentiens, nihil nisi de cælo, & patria illa, ad aures, atque ad os admittebat. Itaque in ipsa oratione Dominica, quam illi Adolefcens Catholicus præibat, suavisimè obdormiens ad æternam illam filiorum Dei libertatem, ac hæreditatem perrexit. Fuit & alius à Machometismo abductus, qui 9. annis inter Turcas, & Tartaros eorum etiam impuris mysteriis initiatus, miserandam seruitutem seruiert, sed erat Christianis natus parentibus ac baptizatus, proinde sola confessione reconciliatus est. Sed quoniam in morientium incidimus mentionem, sicut ingens laboris in hoc genere campus nostris Patribus hic quotidie patet, ita se non minor aperit historiæ. cum eorum pauperum, qui ex hospitiiis eiekti, dum ægrotant, aut ex plateis collecti, in hospitali Italico, quod est congregationis nostræ Beatæ Virginis assumptæ, à nostris adiuti, piè moriuntur, tum etiam honestorum hominum in propriis eorum domiciliis, aut diuersoriis, qui nostros etiam, ubi non desunt alii, hisce onerant officiis, interdum penè diuinitus excitati, quale est hoc. Virgo hæretica, nobili stirpe oriunda, in ipso procinctu reditus in patriam suscepti, in phrenesim incidit, qui illi salutis fuit. Nam furore agitata, cum immani clamore, atque intemperis, noctes dies domesticos fatigaret, affinis, apud quem erat, & ipse genere non ignobilis, etsi Catholicus non esset, tamen post frustra tentata remedia humana, cum nihil procederet, conuersus ad diuina Sacerdotem accersit. Illustrissima Domina Maria Manriq; , vidua senior Pernsteiniana, quæ hoc etiã anno de vita migravit, ad innumera beneficia,

quibus ordinem nostrum, ubi potuit, ornauit, paulò ante mortem adiecit Bibliothecam, quæ facile 2000. florenos æstimatur, supremam optimæ parentis voluntatem Illustrissimæ filiæ libentibus animis approbarunt. Virgo quædam, ad imaginem B. P. N. Ignatii, qui in templo nostro illustre monumentum Philippi Spinellii Cardinalis habetur, beneficium consecuta est. Laborabat tumore ac dolore pedum tanto, vt domo vix posset erepere, aliis remediis frustra tentatis, venit in mentem vorum concipere ad 14. auxiliares, qui Cadanæ, 10. amplius à Praga miliaribus coluntur, quod consilium cum aperuisset cuidam, suggessit, vt breuiori compendio SS. Trinitati per intercessionem B. P. Ignatii Loiolæ commendaret, in eum finem 3. orationem Dominicam & salutationem Angelicam, quotidie in templo nostro coram eius imagine per dies quatuordecim recitaret, ac semel tres cereolos accenderet, deinde ad S. Vitum, qui vnus est ex 14. auxiliatoribus, & Pragæ in metropolitano templo, eius cum sacro Corpore mausoleum habetur, tantundem vt faciat. Non est elapsus dies 5. cum ipsa quotidie ea qua dictum est oratione, orans ad imaginem B. P. N. Ignatii, primum in dextro pede qui deterius habebat, sanatur, clauso quod manabat vlcere, & antequam decim^o quartus dies illucesceret, etiam altero. Quapropter vtriusque pedis perfectam sanitatem post Deum B. P. N. acceptam refert. Contuctus noster sensim restauratur, superiorum annorum contagione, ac tumultibus, non parum afflictus; in eum datus est ab Imperatore Phædor Adolescens, filius Phædoris Boris Hoduni, eius

ni, eius qui ante Demetrium Muscouia potiebat-
 tur, & Imperatorem legationibus, ac muneribus
 sibi deuinxerat, qui Adolescens, cum huc veniens
 ad nos primum confugisset, opera nostrorum per-
 fectum est, vt à legato Cæsaris aliquando in Musco-
 uiam misso recognoscere retur, Cæsarique commen-
 daretur. Non ab similibus opera nauata est alteri ex
 Turcia, item Adolescenti, ad Cæsarem nostrum,
 tanquam ad communem Christianorum parētem
 confugiēti, Simeoni scilicet, filio secundo genito
 Machometis Turcarum Imperatoris, qui vt crede-
 retur huius, qui nunc rerum potitur Turcici Sulta-
 ni, Germanus frater, simulatq; sacra Christiana su-
 scēpisset, Cosmæ Theffalonices Archiepiscopi, &
 Exarchi, eade re autenticum testimonium græcè
 scriptum, latinè sumus interpretati. est is Catholi-
 cæ communionis, amplectiturq; Florentinam Sy-
 nodū, quare vni ex nostris græcè peccata cōfessus,
 ex eiusdem manibus sacram Eucharistiam perce-
 pit. Partheniorum ac domus pauperum, laudes ead-
 dem sunt, quæ superiorum annorum.

COLLEGIVM · OLEMV-
 cense.

IN Olemucensi Collegio, cum Seminarii seu cō-
 uictus præfectis quatuor numerati sunt, duo su-
 pra quadraginta, Sacerdotes plurimum sede-
 cim, Ecclesiastæ duo, totidem casuum, & contro-
 uersiarum Professores, Philosophiæ tres, Eloquen-
 tiæ & Poëseos duo: non initiatorum sacris, quatu-
 or Grammaticæ Doctores, Auditores Theologiæ,
 Kk 5 & Phi-

& Philosophiæ: 2. rei familiari addicti 10. Duos è corporis ergastulo Deus euocauit: Hydrope P. Petrum Domaldoceicz Crocatam, 40. annum agentem, virum magnæ in Deum confidentiæ, singularis in morbo biennium durante patientiæ, resignationis, de omni statu & demissionis bene religiosæ. Phthisi Ioannem Rebæcinium Hungarum ætate viginti octo annorum, Adiutorem fidelem, laboriosum, in ægrorum obsequio diligentem. Vterque brevis quidem vitæ constanter actæ in Societate (sex videlicet prior, quinque posterior) nec tam multitudine laborum, quam dolorum tolerantia metam sibi designatam attigit. Horum ad perennem vitam exitium quatuor bonæ spei Adolescentum eloquentiæ studiosorum compensauit ingressus. Trimestri spatio dimidia hora supplicationem coram Venerabili Sacramento designati quidam singulis diebus obiere nostri; vt imminetia motus bellici pericula, non solum nobis, sed etiam vicinis Prouinciis auerterent. Eadem necessitas quotidie studiosis omnibus, peracto sacrificio Litanias Sanctorum imposuit: quas repetiuerunt Parthenii in suis sacellis, à meridie finitis lectionibus: & Sodalitium Beatæ Annæ ciuium septem psalmis Dauidicis auxit festis ac dominicis diebus; exaudita vota supplicantium. Rerum noua mutatio Morauia nobilitatis animos incenderat, vt Societatis eiectionem ex Prouincia comitiis Olomucensibus vrgerent. Verum hosce conatus sua Deus inprimis voluntate, deinde Illustrissimi Cardinalis à Ditrichstein constantia, & præsidium Ecclesiæ nobis adiuncto feruore discussit. Quia verò

verò dissidentium ab Ecclesia nondum omninò
resedit impetus, stas orationibus, & sacrificiis o-
ratus Deus, vt & Morauia & finitimis Prouinciis
adesse clementi benignitate dignetur. Cuius obfi-
dem Patres Rectores Olomucensis, & Brunensis
acceperunt insignem Serenissimi Archiducis Mat-
thia, liberalemque voluntatem, cum Brunensibus
comitiis ab utroque Marchio Morauia salutatus,
singulari beneuolentia sibi cordi fore Societatem
professus, eique opem ac patrocinium suum est
pollicitus. Quod ad messem animorum attinet;
tam domi, quàm foris, opera Societatis fructuosa
extitit plurimis. Paschate 4200. plures cœleste cõ-
muniu adière. Aliis festis celebrioribus, & Iubi-
leo à S.P.N. Paulo V. concesso, ad auertèda pericu-
la imminentia Ecclesie in Imperii Christiani Pro-
uinciis, tanta frequentia communicantium fuit; vt
nouum Pascha sæpius illuxisse videretur. Nutantes
in fide Catholica retèti, & confirmati plurimi, præ-
cipuè contendentibus Prouincialibus, vt in ciuita-
te nouis Euangelicis templum concederetur: cor-
rogata etiam in eum finem pecunia, qua & Princi-
pem delinirent, & nouam Synagogam erigerent.
Quod dùm fieret: à quadam Matrona Catholica
prætextu publicæ necessitatis decem taleros im-
petrauerant, quæ dolum vt cognouit, satorum no-
ui dogmatis extruendo spelæo argentum id colli-
gi, ira, indignatione, lacrymis, datam pecuniam re-
cuperauit: professa, si furca iisdem erigeretur, ex
qua penderent, se libenter eam esse collaturam.
Alia constantiæ singularis in religione, cum in of-
ficina publica, signo Salutationis Angelicæ audito,
in ge-

in genua se demiserat, vt consuetas Deo Deiq; Genetrici laudes offerret. Irridere præsentis Evangelici, & quod Mariam adoraret, exprobare: quibus illa, æquius ego Dei matrem supplex veneror, quam vos nuper Principem, cum ab eodem templum vestris Ministris concedi, positis in terra genibus & sublatis manibus oraretis. Aliæ duæ miram patientiam iniuriis ferendis, pro religione cōstanter ostendunt. Altera perpetuo maritum infestum, & verbera frequenter sustinet; altera virgo adhuc matris & sororis, & affinis quotidie non maledicta solum, sed etiam plagas tolerans, frequentis mysteriorum vsu dolores suos temperat. Qui ex errorum, & hæresum tenebris, in lucem veritatis emerferunt 128. numerati: in quibus duo Picarditæ; & totidem Anabaptistæ, à tenacissimo suæ perfidiæ genere auulsi. A calicis erronea sumptione, ad vsum alterius speciei reuocati tredecim. Dignæ memoria quorundam conuersiones. Septuagenaria matrona frédente filio & nuru, sacra Catholica suscepit. Nonagenarius senex hæresi nūtio remisso, veritatis Sacramenta percipiens, finem viuendi fecit. Nobilis vir, ætatis prouectæ aderat cuidam familiari sibi Domino diebus aliquot, graui morbo laboranti, cuius insignem pietatem, in Sacramentorum perceptione videns, & Patrum circa eum assiduam operam obseruans, sponte sua mirantibus omnibus, qui hominē ante nouerant, ad templum nostrum, & Ecclesiæ Sacramenta venit, desertis hæreseon ministris. Quædam per quietem admonita diuinitus; altera tertio sibi apparente Christo, hæretica cœna deserta, sese ad communionem

onem

onem Catholicam adiunxit. Centum 27. totius vitæ, multi plurium annorum peccata, coram Sacerdotibus fidei suorum erratorū accusatione posuerunt. Quandam quoties apud Sacerdotem agebat de salute, surdam efficiebat dæmonium, vt Sacerdotis verba non perciperet, licet eadem alios repetentes intelligeret: supplicationibus ad Deum depulsus est hostis. Syngrapha proprio sanguine scripta, cuidam erepta, qua se generis humani hosti tradere decreuerat; multis schedæ superstitosæ ereptæ, libri hæretici & magici. Par coniugum odii male disidens, amori, paci, gratiæque redditum; alterum q̄ octo annis illegitimè cohærebat, vinculo Sacramenti sanctè coaluit. Pellicatu quinque annorum finis impositus; inter duos potentes periculosa factio ad tranquillitatem redacta. Rea capitis intercessione Sacerdotis nostri absoluta. Coniectus in vincula rei malæ tractatæ causa, quod studiosus Olomucensis Academiæ fuisset, & aliquando Sodalitatis Assumptæ virginis, rogatu Collegii, & pecunia certâ Sodalibus deposita, grauius periculum euasit. Agni Cœlestis imagine cereæ difficultas partus & amentia mulieri; cuidam viro nocturna spectra depulsa. Ad Crucem damnatis adfuit nostrorum industria, nè in malam æternam Crucem abirent. Quod agnouit, & publicè fassus est, iam patibulo affigendus. In carcere Nosocomiisq; constitutis, & aliis egenis victus, vestes, & id genus solatia prouisa. Honestæ matronæ, vt in hospitalibus seruirent egentibus, persuasæ: aliæ non inferioris ordinis, præsertim ex Sodalitate S. Anæ, tanto studio, aduersa valetudine laborantes, inuisunt, vt neq;

neque maledictis hæreticorum retardentur. Illustrissimus Princeps Cardinalis, Franciscus à Dietrichstein, & Episcopus Olomucensis, sexcentis pauperibus, Iubilei tempore epulum & pecuniam præbuit; cibum ipse distribuens, Adiutores tam præclari operis, P. Rectorem Collegii & duos Sacerdotes nostros esse voluit. Venio nunc ad Academiam. Floruit illa numero, nobilitate, profectu singulari iuventutis, tam in litteris, quam in pietate Catholica, neque eam armorum terror dissolvere potuit, licet paucorum discessu diminuta videri potuerit. Drama denique publicè datum, quo Ioseph Gubernator Aegypti Illust. Card. nostri industriam adumbrabat, inusitata spectatorum multitudine, comploratione & applausu exceptum. Distributaque sub finem diligentioribus, eiusdem Illust. Card. liberalitate præmia. Decennis puerulus Sabbatho vocabatur à parentibus hæreticis ad esum carniū; abnuit, instantibus respondit, se nūquam commissurum, vt carnes eo die sumat; indignati parentes, in haram inclusum eo die, & iterum sequenti detinent; subinde quarètes; propositum nē immutare, an ibidem clausus manere velit. Quibus ille, agite q̄, agitis, & agite, quanto libet tempore, nunquam efficietis, vt Sabbatho carnes vel degustem. Mirati collaudauère constantiam, & ex hara educto, liberam ei sumendi facultatē, quem vellet, concesserunt. Eloquentiæ studiosus feria 6. & Sabbatho maluit ieiunus transigere, quàm cibus vetitis ab hospite propositis conscientiam onerare.

Inter Academicos porrò laus præcipua Sodalitū visitantis, Assumptæque Virginis: quibus accesserunt

runt

runt hoc anno, tanquam teneræ plantulæ iuniores
Reginæ Angelorum insignes nomine. Feruor om-
nium tantus, vt qui sui sunt muneris diligenter o-
beant, & pristinam virtutem illustrioribus factis
augere contendant, idque cum reliquo tempore,
tùm præcipuè Christi suppliciis dicato, quæ prius
in occulto gesserant, in apertum publica sui diuer-
beratione protulere. Itaque conuictores aream suâ
emenſi flagellatione, deinde in facello suo coram
Venerabili Sacramento Christi patientis dolorib⁹
suos adiunxerunt: neque solum, qui in Sodalitate
censebantur, sed etiam reliqui, inter quos erât par-
uuli nobilium & Baronum Illustrissimorum viro-
rum filii, qui candido amiſtu tecti, virgis sua terga
generosa sui victoria ceciderunt. Et nonnulli So-
dales, in æde S. Michaëlis (quæ Bomincianorum
est, in qua nostri aliquoties rogatu ipsorum de re-
bus diuinis Germanicè & Boëmicè verba fecerunt)
agmine facto, Christi Crucem per flagra sense-
runt. Addidit & hoc Sodalitas Assumptæ Virginis,
vt Quadragesimæ diebus singulis in oratorio suo
Patrè de Christi cruciatibus verba facientè, semihor-
ræ spatio audiret: die verò Cœnæ Domini lautū e-
pulum & pecuniarū insuper subsidium præberet
13. studiosis egētibus: quibus & pedes abluerunt,
& accūbentibus reliqua ministrorū officia magno
sensu pietatis exhibuerunt, Præfectus ipse cum no-
bllissimis aliquot adolescentib⁹ Baronibus. Ex semi-
nario 6. exercitiis Societatis exculti, Sacerdotiū ini-
ière, in vineam Domini ad laborandū missi 4. de
quibus initio, Societati nostræ nomina dederunt.
Sed omniū quantus amor nostri ex vno & altero
disce,

disce. Non nemo, quod inter hereticos Societate aduersus detractores defendisset, malis verbis ac verberibus exceptus. Iuuenis excelsi animi, hospite, ad quem diuerterat, multa in Societatem infanda effutientem, cum aliter innocentiam nostram tueri non posse videretur, gladio vibrato coercuit. Illustrissimus, quem dixi Cardinalis, consilio & auxilio nobis libenter adest; nostra, nosque defendit. Auxilium à diuersis Collegio, quàm pecunia, quàm rebus aliis allatum, 400. florenis estimationem excedit, pari summa sublaturum Collegii debitum. Templum duobus Sacerdotum, quatuor altarium ornamentis auctum. Excursum non raro in oppida, pagosque vicinos, & relati manipuli non contemnendi. Sed nè similitudine rerum oneretur oratio, pergo ad missiones.

MISSIO OPPAVIENSIS
& CREMSIRIENSIS.

Cremsiriensis Missio, tenorem illum suum retinet, quem superioribus annis exposuimus. Oppauia non ignobilis ciuitas, fines attingit Silesiæ, quadraginta annis curione Catholico destituta, adeò fermento Lutheri corrupta, vt Episcopis Olomucensibus, quorum Ecclesiastico iuri subest, palàm restiterit; eò furoris progressa plebe, vt Anno 1603. Illustrissimum Cardinalem Franciscum à Ditrichstein, Episcopum Olomucensem, cum ignominia lapidibus exturbarit. Quàm temeritatem Rudolphus 29. Rom. Imperator proscri-

scriptione primum, deinde etiam bello persecutus est. Duo sub anni præcedentis exitum, domiti, & sub initium huius castigati ciues, secunda die Februarii, Catholicum Parochum à legitimo Magistratu expetitur admiserunt, eiectionis pseudoapostolis & Ludirectoribus Lutheranis. Huic duos Sacerdotes Illustriss. Cardinalis, ex alumnis Pontificiis adiunxerat initio: verebatur enim novam seditionem civium, si nostros Patres, quos odio plusquam Vatiniano prosequerentur Oppauenses, aduocasset. Sed frustra re per illos tentata, Decanus seu Parochus, per Illustriss. Cardinalem duos à Societate Sacerdotes; qui Boëmicè & Germanicè dicturi, 11. die Octobris Oppauiam ingressi, scuticetum hoc securibus & igne spiritus inuadunt. Gratulantur inquilini Catholici, stupent peregrini inopinatum rerum vicissitudinem. Certum enim erat discrimen capitis ante paucos annos hominem nostrum in ea ciuitate, conscia multitudine versari: & anno 1569. Patrem Stephanum Rimmelium, à Reuerendissimo Episcopo Olomucensi Fundatore Collegii nostri ad verba faciendum in concionem inductum, saxorum imbre, ne secundo Cathedram ascenderet, prohibuerunt. Hi nunc Patres è loco superiore dicentes, magna frequentia attentè audiunt. Munera consueta Societatis obeuntés venerantur, obuios honorant, ad se domum inuitant, munusculis deuincire student, conciones deprædicant. Auditi, qui dicerent de altero Patre potentem esse concionatorem verbi Dei: si illuminaretur, & duceret uxorem, stipendium antè vni Prædicanti datum, illi se duplicaturos. Fructus bre-

ui tempore non pœnitendus extitit ; septem ab hæresibus ad veritatem reuocati, Ecclesiæq; redditi. Iubileo SS. D. N. Pauli V. promulgato 120. cōfessiones auditæ, processiones institutæ, magno solatio Catholicorum aliunde aduentantium Iubilei causa. Vetusissimi ritus die animarum in vsum reuocati : quos ipsi hæretici vel comitati sunt, vel modestia summa spectauerunt. Vidisses infantes hinc inde qua transibat sacra supplicatio, iunctis & sublatis manibus è geniculis supplicantes, edoctos vt id facerent à matribus, prisca illa pietas reuirefcebat, eo res iam adducta est, vt dominicis & festis diebus aliqui sua peccata fateantur, & diuinum epulum frequentent. Vocati sumus etiam 2. in vicinam arcem Radun à magnifico Domino Bertholdo à krauar suo Catholicissimo, qui cum tota familia sua, subditis colonis, nonnullis instructis prius rudioribus (ferè 100. erant) sacra exomologesi facta, cœlesti pane refectus est, vt gratiam Iubilei consequeretur. Fœminę cuidam vtraque species constanter negata, licet omnia se credere profiteretur, credenda homini Catholico : cum lacrymis orabat, mortē sibi à marito imminere dicebat, si certior fieret vnus tantum speciei fuisse participem. Nihil obtinuit. Clām itaque marito victa desiderio sacri cibi, alteram speciem vsurpat.

Hæc septem hebdomadis collecta,
plura si missio prorogata
fuerit.

DOMVS PROBATIONIS
Brunensis.

ANni præsentis inconstantia nostrorum quoque numerum fecit inconstantem. Fuere tamen plerumque supra 60. nonnunquam 70. Veterani 7. & 20. Sacerdotes, 15. quorum 6. in tertia probatione fuere exerciti. Docendi munus obierunt 5. rem familiarem 8. 16. è tirocinio educti: in eorum locum è multis 15. delecti. Patrem Christophorum Schattauerum, ipso Sanctorum omnium peruigilio extulimus. Maluit vt pie sperare est, ferias illas in Societate cœlestium celebrare. Fuit hic natus annos 40. quorum vnde 20. Societati tradiderat. Formatus rerum spiritualium Adiutor. Et licet extrinsecus negotiis temporalibus premeretur, annos tamen æternos in mente habuit. Orium in perniciosissimis ducebat, proinde nullum temporis momentum sine labore fructuque effluere sinebat. Re diuina piè confecta, vel domesticorum commodis, vel ciuium saluti operam nauabat. Illust. Cardinalis pro sua benignissima humanitate semel atque iterum ægrotantem inuisit, eidem ter, Pater & Aue sanctè oranti plenariam Iubilei indulgentiam festa cum prece impertiuit.

Abiurata hæresi fidem orthodoxam respexere 3. & 50. quos inter persona minimè obscuris natalibus, quam artifices Anabaptistarum technæ in sua lustra pellexerant, pestiferoque veneno aptauerat: à quibus tandem extracta, salutarique confessione purgata, sanitatem fidei recepit. Quædam quinqua-

Ll 2 genaria

genaria de spe cœli deiecta, in inferos desperanter præcipitabat, quam cum alii nihilominus spe fulcirent, negavit se in eam erectum iri, nisi manibus nostrorum subleuaretur. Ergo sublata inferos mutavit cœlo.

Alius erat civis primarius vir optimæ aliàs vitæ, magnæque laudis in tota ciuitate, solum fidei Catholicæ integritas illi deerat, cum quo multis annis egerant nostri, sed frustra. Inciderat hic in grauem morbum. Inuisit eum noster Sacerdos, & fidei confessionem primo suadet; mox excipit, vxore quamuis furente, postero mane reuisit eundem vno Senatore comitatus: pulsant fores bene diù, vix tandem bene madidi intromittuntur, sed nondum ad lectulum affecti: Noster igitur tunc nihil capiens recedit; verum altero die reuertitur, voce alium simulâs admittitur, cognitus retrorsum pellitur, vi ingreditur. Hic vxor nouis intemperijs exagitari, plaustra conuitorum in caput Sacerdotis exonerare. Quæ (malum) hæc audacia est? inquit nimium tibi sumis homo, qui meas ædes prius accipis de die, quam vel fur de nocte: sed næ tu mihi hodie istum bolum non eripis; quare sis amoue te hinc ocyus, nec temet efferas de mei coniugis cõuersione, aut confessione, quam ab eo extorsisti, tùm cum à sanitate mentis laboraret (quod erat muliebri commentum) sciscitata enim ex eo sumus ecquid confessus fuisset, respondit se nihil scire. Optime respondit, infert noster: quod enim confitentur mariti, curiosæ mulieres non debent scire. Porro contemptis earum tricis, agrum salutaribus monitis imbuit, & abiit. Ecce autẽ, sub ho-

ram

ram noctis duodecimam species Angeli per similes obiicitur ægro, quæ monet seriò Sacerdotem accersat, iterum confiteatur, & sub vna communicet. Quod visum [siue re ipsa fuerit Angelus, siue mens duntaxat eiusmodi cogitatione diuinitus instincta] cum vxori cæterisque hæreticis enunciasset, illi tandem cœlestibus monitis manus dantes, accersunt Patrem, cui moriturus peccata repetit, sacram Eucharistiam sub vna percipit; oleo sacro perungitur, quinta post hora vitam piè destituit. Obstupuit vniuersa ciuitas istiusmodi conuersionem, quam equidem pluribus aliis à recta fide alienis exemplo futuram confidimus. Ponendum & hoc in lucris, quod in pago supra dicto, vbi delirio capitis homines annis quadraginta prauis religionibus auertebant miseros mortales, ab itinere cœlesti, & in iram perditionis perducebant, in hunc annum propter solitas conciones antiqui Ecclesiæ ritus reuocati, & stabiliti sunt. Exempli gratia: Die Augustissimæ Eucharistiæ dicato introducta solennis supplicatio est, magna cum lætitia & pietate præsertim senum, qui priscas adhuc Cærimonias meminerunt. IV. Nonas Nouembres, sacrum piaculare factum pro mortuis purgatorio cruciatis, iterum ad offertorium cum candelis, quarum nonnullas ipse præfectus loci, homo alioquin hæreticus obtulerat; sacro peracto pauperes à templo ducti, & in domo cuiusdam pii & benefici viri sat lautis epulis accepti. Ibidem reliqua pietatis, & Parochi munia nostri Sacerdotes, initio quidem Tertiarius, exeunte verò anno veteranus, præstiterunt diligenter ex more, superatis omnibus &

imbribus & niuibus, & cæteris inclementis aëris iniuriis. Ad votiua B. virginis templa itum in spe, reditum in latitia; tres in vno cōciones ab vno habitæ è nostris: vna pridianis vesperis, altera media nocte, postridie tertia. Ibidem ei peccata quidam aperuerunt, qui propriis curionibus clauserāt. Fuerunt etiam qui cum eò mala valetudine venissent, bona discesserunt. Laborabat vnus quispiam expeditibus, ita vt domi suæ gressum figere non posset: concepto confitendi desiderio, venit pedibus ad templum nostrum, ibique omnium annorum peccata exposuit. Et quia captus erat oculis. ducebatur à famulo habente quidem lumen oculorum, sed non æquè fidei, & iste erutus per nostrum extenebris Picardi, lucemque Catholicæ veritatis intuitus extemplò confessus est. Ambo sequenti die, qui erat B. Barbaræ sacer, ad eius templum ibidem communicaturi voto nuncupato profecti sunt; vterque alteri vicem luminis præbentes. Inuentus fuit homo, qui cœno turpitudinis immersus, non modò vitam pudiciorem, sed salutem etiam in desperatis numerauerat, atque adeò iam pridem cum dæmone artibus magicis familiarius agebat, & tamen Sacramenta frequentabat, grauissimo videlicet cum sacrilegio, notauit hoc noster Sacerdos, quare ineunte festo Circumcisionis Dominicæ, quo piis omnibus in templo nostro plenaria indulgentia propinatur; peropportunam ratus occasionem, vix tandem multis persuadet, vt proximum triduum animi sui tenebras attentius dispiciat, seque melius cum Deo reconciliet. Paruit salutari consilio, *Libellum de arte magica in ab-*
dito

dito domus reservatum iussu confessarii, diligentissimè aliquot dies quæsivit, nec tamen inuenit, an fraude furore uè dæmonis id acciderit, ignoratur. Illud certo constat, cum penultima confessione finita domum reuerteret, in ipso cœmeterio visos ab ipso duos viros, alterum atro colore: albo alterum, qui eum insequerentur, & verbis hisce decertarent. Meus est; non est tuus; meus est. Quo ille spectaculo territus, pedem ad sacram ædem refert, visum confessario narrat: à quo percipit numisma, quod vna parte B. Virginem; altera B. P. N. Ignatium referebat, hoc ad collum suspenso, tutus domum abiit, nec amplius nigrum illū coluclatorem habuit molestum, præterquam nocte insequente, qua pectus eius Æthiops quidam opprimere conabatur, simulq; chirographum quoddam ostentabat, cuius tamen sibi conscius non erat. Hæc de illo.

Alii etiam Agni è cera ritè consecrati amuleto, à tetrivisionibus præservati, eiusdem virtus caco-dæmonem, qui ad spectabili specie in quosdam incurrebat, malè mulctatum fugavit in Tartarū. Excussæ de manibus schedulæ, anilibus imbutæ superstitionibus, multi in fide nutantes corroborati, itum in consolationem & adiutorium eorum, quibus ex iustitiæ decreto, siue gladius siue laqueus vitam eripuit. Auditæ pro more eorum confessiones, & animi ad supplicia perferenda confirmati. Malefico quodam ad necem dato, Sacerdos, qui eum deducebat, indicto silentio Dominicam & Angelicam precessionem pro eius anima pronunciauit, cum idem cæteri genibus nixi cum tremore

præstarent, vnus homuncio bene & gnauiter impudens preces his verbis interrupit, si fuisset Euangelicæ fidei, orarem sanè pro eo; pro Papista certè non orabo. Tu verò [subiecit Senator egregiè Catholicus] etiam atque etiam caue, nè si Euangelicus perstiteris, nimio grauiora supplicia hoc apud Orcum dependas. Valuit grauiissimi viri auctoritas etiam in futurum tempus. Nam cum alia vice educeretur senex septuagenarius ob scelus grauiissimum, simulque turpissimum, priusquam infelicibus lignis cremaretur, Sacerdos comitatus, orationem itidem pro eo indixit, hic statim omnis circumfusa multitudo, multò alacrius, quam nuper, genua proiecit in niues: carnifex quamuis hæreticus ipse quoque semper super pyram omnibus spectabilis nixus genibus Deiparam salutare non dubitauit. Licetor autè, homo cum primis Catholicus & perbenignus, reos iamiam necandos, cum lacrymis amplectitur, exosculatur, veniam ab eis, licet nihil durius in eos designasset, precatur. Item pias imagines à nobis muneri accepit, in solatium & pietatem victorum: quorum non solum animis per eleemosynam spiritualem; verum etiam corporibus stipe à nostris corrogata prospectum. Vndecim paria coniugum, inter quos graues intercesserunt offensæ, reposita in gratiam sunt; persuasum compluribus, vt sacram Eucharistiam priusquam Matrimonium inirent, frequentent. Adolescentes studiosi spartam suam strenuè tutati sunt. Et licet non omnes à rebus fortunæ sint abundè parati, nihilominus studijs ita inuigilant, vt eos quos rerum copia solet ignauos reddere, longissimè

gissimè præcurrant, siquidem nunc sciunt paupertatem sapientiam solere fortiri. De iis, qui in Sodalitio Parthenio dedere nomina dubitari posset, maiores nè in litteris, an pietate progressus fecerint. Fuit nonnemo qui preces vespertinas in templo persolvens, atque illud virgineum melos, Magnificat, inquam, secum occinens tam ardenti succensus est in diuinum Numen flamma, vt non ante quieuerit, quam in sola nemora recederet: vbi continens omninò biduum citra vllum potus cibique vsum traduxit; sola piarum precum, meditationum & cœlestis gratiæ dulcedine sustentatus. Duo rebus mortalibus valere iussis, religiosorum vitam inierunt. Alter Diui Benedicti; alter Nortberti castra secutus.

Tumultus, qui vicinam Boëmiam, Austriam, Hungariam exciuerunt, Morauiam quoque nostram variè exagitarunt; inter quos nihil propius abfuit, quam vt religio Catholica graue detrimentum pateretur; Societas etiam nostra exturbaretur: & hoc quidem priuatim inter nonnullos ordines agitatum, paucis tamen nostris studiosis & quod mirum, hæretico etiam nonnemine adnitentibus, discussum ac repudiatum est. Vt tamen in tanta commutatione res nostræ antiquo omninò loco essent, obtineri non potuit, eorum enim ordinum sancitum decreto, vt Societas quæ hæten^o per Cæsarem à Prouincialibus Tribunalibus exēpti fuerat, pro possessionibus, quas in Prouincia obtineret, ad Tribunal Prouinciæ ordinarium & responderet ipsa appellata, & vicissim alios si videretur appellare posset.

Ad religionem sartam rectam hactenus retinendam, Societatemque protegendam plurimum secundum Deum gratia, autoritate, constantia sua attulit Illustrissimus Princeps Franciscus Cardinalis à Dieterstein Episcopus noster, qui & ad solita, nec vlla vnquam obliuione sepelienda sua in nos beneficia accessionem hoc anno adiecit 1000. florenorum, quos in ædificium impendemus.

Idem Reuerendissimus Episcopus noster Iubilei condonationes Brunensibus largiturus, publicam tertiæ diei supplicationem in nostro cœpit & finiuit, ad quam antecedente concione, mentes piorum præparauit. Non est autem hic necesse dicere, quanta cum pietate, reque animorum sanctum hoc negotium transactum sit. Satis illud esto dictum, quam plurimi fuere Catholici, tam plurimos absterfis conscientia maculis diuinum conuiuium celebraffe. Nè verò aliquid corporibus etiam deesset, idem supradictus Cardinalis 400. circiter pauperibus cibo opiparo, potu non vulgari & elemosyna larga subuenit, & cum ipse portiones diuidere constituisset, vt fecit, voluit nostrum quoque Patrem Rectorem cum vno præsentem esse, vt & ipsi Christo in suis egenis ministrarent. Cæterum illud silentio minimè prætereundum videtur, quod huic Domui non exiguum peperit ornamentum. Cùm Serenissimus Archidux Austriae Matthias Brunam inuississet, Marchionatus insignibus inaugurandus, Patres Rectores Olomucessem & nostrum suo congressu dignatus est, à quibus breui sermone fuit salutatus, quem non minus promptis

promptis auribus quam animo beneuolo excepit. Commendata illi tota Societate, & imprimis Collegiis huius Prouinciæ, mirum dictu quam humaniter & prolixè suum auxilium & Patrocinium detulerit receperitque, se nullum studii genus quod in rem nostram valere videatur, vllò esse loco aut tempore prætermitturū; expeditis Prouinciarum negotiis à sua gratia expectandæ, & quæ à primitus fidei Catholicæ Societati que addictissimis debent expectari. Patres pro tam amicis responsis ac promissis meritis egerunt gratias. Quin etiam eundem submissè rogarunt, vt proxima Dominica in æde nostra sacrificio diuino concionique interesse dignaretur, & interfuit magna tum alacritate animi, tum significatione pietatis; adhibita longè iucundissima variorum instrumentorum non modo vocum symphonia.

COLLEGIUM CRVM-
louense.

DEgimus hic septemdecim, Sacerdotes 9° quorum 3. cum 2. Fratribus humaniores litteras profitentur: Reliqui domesticis laboribus occupantur. Ex horum ordine Martin^o Schaffnerus Olomucensis Prouincia, cum annuæ ætatis 4. supra 40. 25. autem in Societate ageret, ad perennem spe nostra in cælis requiem emigravit; fuit ille medicæ artis non ignarus, cui exercendæ cum laboriosa Coadiutorū, & infirmas corporis vires, non ita commodè posset obire officia, hisce regionibus, vbi magna medicorum penuria est,
à su-

à superioribus erã applicatus. Et sanè opera eius non modò Collegii huius, sed aliis etiam in Provincia Sociis utilis fuit; quin etiam externis non raro emolumentum non exiguum attulit, atque ex eis quibusdam falsa religione imbutis, aut aliis à peccatorum labe affectis, viam ad Ecclesiam penitentiamque monstravit. Morbo autem quo etiam extinctus est, impensa cuidam peregrè iacenti hydropico charitas causam dedit. Sanus enim cum cœlo clemente ad eum curandum tenderet, acris spirantibus auris frigora, corpus pertentatum malè sensit: cui cum sanando nulla superesse videret remedia, omnem in animæ conuertit curam: quam omnibus Sacramentorum munitam præsidiiis, piè moriens, conditori suo reddidit, maximo apud omnes sui desiderio relicto. Cæteri diuino munere salui ac incolumes perstiterè omnes, grauiusque in salutis, cum propriæ, tum alienæ studium incubuère. Et quidem priuatæ diligentia testimonio, vel vna sola B. P. N. exercitia esse possunt, quæ ab omnibus, ante patefactam generalis congregationis de iisdem faciendis ordinationem magna animorum alacritate sunt suscepta, nec minori utilitate perfecta. Proximorum verò quaesita fuisse commoda Societatis nostræ cum domi, tum foris obita munia declararunt. Atque ut initium ducamus à scholis, hæ sanè uti numero & flore nobilitatis, ita & pietatis laude claruerunt. Et quidem in his præter Barones nobilesque Austriacos, Proregis Boëmiæ filius, aliorumque Boëmorum Dominorum, qui licet à nostrar religione disident, versantur liberi: quos ob conceptam deno-

strain

stra in instituenda iuuentute dexteritate opinionem, malunt nobis quam suæ sectæ doctoribus, erudiendos committere. Ad quinas quas hucusque habuimus Scholas, Rhetoricæ classis accessit. Hæc abhinc sexennio ob interuersos, quibus seminariū Rhetorum alebatur reditus, nouam domum, vbi etiam nunc manet, migrare compulsæ, grauibus de causis à R.P.N. Generali, autumnæ studiorum repetitione restituta. Ad cuius Scholæ celebritatem maiorem reconciliandam (quanquam illa absque hac ciuitati totique Crumlouensi Dominio, quippe omnibus votis diū antè expetita, accidit per grata) productus est in scenam Leo ex tribuno Deiparæ suffragio quondam creatus Imperator, magna spectatorum approbatione.

Pietatem verò studiosorum, quæ sequuntur testantur exempla, fuerunt qui ad diuersas se religiosorum familias contulere, ad Cistercienses quatuor; Benedictinos tres, Præmonstrantenses duo; Franciscanos totidem; vnus ad Capucinos: aliquot Societatis ineundæ desideria habent, quæ ad finem Rhetoricæ sunt dilata. Quidam in scholis vix nonennis puer, qui parentibus suis hæreticis, nè deinceps diebus ab Ecclesia veritatis vescantur carnibus, Autor fuit.

Sodalitas Parthenia & numero Sodalium, & pietate aucta. Frequentiores illa hoc anno ad Deiparæ, quæ Caiouix colitur pro auertendis à Christiana Republica calamitatibus, supplicationes suscepit.

Pro scholarum nostrarum bono illud à nobis procuratum, vt Scholiarcha quidam hæreticus, scholas quas in ciuitate aperuerat, à Senatu claudere,

re, a-

re, alioque se referre iuberetur; vnde & illa secuta
utilitas, nè nouo comitatu, nouorū discipulorum
(quod ab aduersariis quærebat) ad sepulturam
funera hæreticorum deducantur.

Fœmina prouectæ ætatis fuit; quæ cum colicis
vehementius affligeretur doloribus, à marito pe-
tiit, vt bona cum ipsius venia aliquem ex Patribus
euocare ad se liceret; annuit ille postulatis, at ve-
nientem nostrum obtestatur, vt cum coniuge sua
ex solo Dei verbo agat; agit noster nihil præter ver-
bum, & de causa tollendi morbi, quæ sæpius esse
peccata solent, differit: accusat se illa de noxis toti⁹
anteactæ vitæ; sanataque mente, sanatur & corpo-
re statim: cuius sanitas repentina viro & admira-
tionem peperit, & expiatis ritè peccatis in gratiam
reuertit. Alterum verò propria infirmitas corporis
salutem animæ, apud nostrum Sacerdotem eiecta
hæresi, inuenire fecit, frustra ab animi proposito
cum adhortantibus & dedignantibus amicis. Alte-
rius cuiusdam mulieris extremæ vnctionis benefi-
cio recuperata repente valetudo, admirantem ma-
ritum ad fidem adduxit Catholicam. Illam autem
vnctionē vt admitteret, eidē vt & aliis fœminis dua-
bus ægrotis, persuasimus; quarū vnus restituta in-
columitas, etiā alteri cuidam animæ salutē aperuit.

Eorum verò quibus magno cum labore abrept⁹
est malè hucusque vsurpatus calix, duo supra sexa-
ginta fuere. In his quidam senex propè nonagena-
narius, & anus septuagenaria, quæ post diuturnas
filii sui, Patrisque nostri preces, ægrius illo speci-
em vnā admisit. Fortior illis fœliciorque puella
duodennis, quæ matrem suam non difficulter,
exemplo

exemplo hortatuque suo pellexit. Vir autem hac debilior & infortunatior, calicis tenax usu eiusdem carere quinque suos liberos permisit. Infelicissimus omnium Lutheranus, qui in sua persistens hæresi, uxori ac quinque prolibus, communionem nostram sapienter ipse insipiens indulgit.

Denique cuidam nobili prosapia oriundo, & voti ad Virginem Caiouensem ob febrim depellendam damnato, Misericordiae Mater & morbum depulit, & calicem ademit.

Abstracta cuidam pellex, & honesto matrimonio elocata: quinque coniugum paria, quæ mutuis à se inuicem odiis multo tempore dissidebant, ad stabilem animorum concordiam pacemque reuocata. Placati parentibus liberi, quorum alter filiae dotem in testamento non immerito negatam sub extremum vitæ halitum dedit. Persuasus fœminæ cuidam, quæ alieno tredecim annis adhæserat thoro, reditus ad suum; Quidam cœnobio, vnde septennio, toto ordine & Sacerdotio celato abfuerat, restitutus: redhibitio rerum alienarum vero Domino procurata, exclusa fraus à matrimonii: commendata votorum in morbis nuncupatorum executio. Fuit aliquis, qui vbi perpetuam à carnibus sibi diebus vetitis indixisset abstinentiam, malignam illico febrim excussit. Alius religionem ingredi si vita superaret vouens, pedem à mortis limine retraxit. Quædam à diuturno morbo non prius se expedire potuit, quam peregrinationem hortatore Christo, qui se spectabilem eidem præbuit, ad B. Virginem Cellensem suscepisset.

Carceres à nobis quoque aditi, indeque tres qui mortem haud meruerant, liberati: adiutus qui publico vulneribus sibi et lethalibus inflictis supplicio sese eripere conatus, audita tempestiue adhuc miseri confessione, qua vix absoluta, finem viuendi fecit.

Sub eisdem ferè, quibus hæc agebantur dies, diuinæ prouidentiae erga nos curam, & vniter si Senatus beneuolentiam experti sumus. Nam cum ad defendendam contra incurfiones hostium ciuitatem, pontis nostri penes Collegium super VVultauam fluuium, expensis olim à Fundatore amplius quam duorum millium talarum ædificatione demolitionem tanquam necessariam plebs vesano consilio adacta incubuisset, eiusque rei exoptulanda, obtinendaque gratia ad nos excurrisset, ne quid insolentius, aut per vim nobiscum attentaret, virum ille canicie ac prudentiae laude præstantem, Cathoecæque religioni & Societati singulariter addictum, qui desiderium illius proponeret misit, cuius eloquentiae vi, ac modestia nostra qua vsi sumus in respondendo, conatus eius omnis est dissipatus, postque à certa pernicie vindicatus. Eum verò qui se populo Ducem ad excisionem illius tum obrulerat, tanquam tumultus concitati auctorem, nobis nil agentibus, imò nil scientibus, in carcerem poenas deinde luiturum meritas amandauit; & luisse ille eas utique, nisi armatae minis plebis preces, iniquitasque temporum, quibus cedendum erat, infidè subtraxissent. Inciderat hæc rectè sub Corporis Christi festum, cuius processio & solennitas non modò non impedita, sed multò clarior, quam alijs
retro

retro actis annis habita, maximam enim vim hominum eam sequi magno solatio & deuotione videre erat; quam nostrarum scholarum pueri Angelico vestiti schemate, piè recitatis linguæ triplicis rithmis, mirificè ad stationes singulas excitarunt, & chorus Musicus nouem tubis ad clangentibus, tympanorumque festiuo sonitu instructus, venustè decorauit, illam verò Senatus beneuolentiam erga nos & studia Societatis nostræ de omnibus benè merendi cupidè perspecta excitarunt; & honor quem ab Illustrissimis dùm eos officii causa hæc transeuntes inuisimus, nobis affatim impendi vident, non parum existimationem Collegii confirmauit. Horum ex numero vnus ex omnibus referatur. Illustrissimus ac Reuerendissimus Cardinalis Millinius, qui à sua S. ad Cæsaream Maiestatem, à latere legatus hæc iter Pragam tendens, dùm à nobis salutaretur, summa nos venientes amoris ac beneuolentiæ significatione, in oculis omnium est complexus: qui etiam cum tribus Episcopis, præcipuaque nobilitate, quam secum in comitatu suo habuerat, intra Collegii angustias voluit pernoctare. Huius viri plenissimum humilitatis exemplum apud ipsam posteritatem prædicabit Crumlouium, quod eum à nobis digressum, dùm signū ære campano pro auertendis à Repub. Christiana calamitatibus daretur, in plateæ medio inuentum & in genua procumbentem, Deumque precātem vidit.

Inter memorata verò beneficentiæ exempla referatur etiam deuotæ cuiusdam sceminæ liberalitas, quæ operaturo Sacerdoti, casulam dona-

Mm

uit,

uit, & viduæ quæ moriens ex tenuitate substantiæ suæ, pecuniam pro conficienda simili legauit. Buduicium ciuitas est Regia, ob seruatam religionē Catholicam in hoc Boëmiæ regno post Pilsnam secundas tenens, Societatisque nostræ amantissima. Huc ad Paschales ferias rogatu Decani nostri iuere duo. Hi plurimorum exomologeses exceperunt.

Freystadium quoque oppidum, vt aliàs scripsimus, in finibus Austriæ situm, quo & sub maiorem hebdomadam & Iubileum Sacerdos inuitatus, cū Socio excurrit, qui omnibus quotquot ibidem reperit Catholicis (sunt autem sat multi adhuc) confitentibus aures dedit. Cuius Iubilei tempore tanta lætitiæ spiritualis foras erumpere gestientis, adhibito ad rei diuinæ solennitatē, tubicinum Musicorumvè concentu, signa dedit, vt vel ipsos hæreticos, in non mediocrem sui admirationem rapuerint. Quibus causam tam insolentis gaudii rogantibus, ioco quidem falso, minimè tamen falso, pleni vtpotè fiducia in Deum responderunt: se iam contra tumultuantes ob religionis libertatem [è quibus illi non postremi essent] precibus suis à Deo veniam impetrasse. Remisisse autem tum eorundem inflato s audacia spiritus inde constat. Nam & consul homo Lutheranus, quem officii causa noster adit, se ob reuocatos prædicantes plurimum dolere dixit, & ciues qui ob contributiones magnas pecuniæ eorum alendorum causa impositas, rabularum eiusmodi iam libentius carere absentia, quam frui præsentia mallent, apertè declararunt. Eiusdem Iubilei occasione duo Sacerdotes nostri,

Ceno-

Cœnobium Altouadense petiuerunt, vbi & Abbatibus, totiusque conuentus ac familiæ confessiones audiuerunt. Eadem de causâ excurrens vnus cum Socio oppidanorum eiusdem ditioni subiectorum conscientias à peccatorum labe expurgauit. Idem eodem itinere & comitissæ Seriniæ, eiusque Gynæceo beneficium impendit, vbi & virgo nobilis hæresi valere iussa, Ecclesiæ se Catholicæ aggregauit.

Porro in dicti Abbatis prædecessoris, viri de hoc Collegio optimè merit, exequiis noster funebrem concionem in magna frequentia habuit. Idem etiam ab alio Patre nostro officium Abbati aureæ coronæ, qui hoc anno quoque vixit, præstitum.

COLLEGIVM NOVO- domense.

NVmerauit Collegium Nouodomense Socios 28. è quibus Sacerdotes erant vndecim; Grammatices docendis institutionibus occupati tres. Rhetoricis discendis sex, domestici operis Adiutores octo.

Conciones & doctrina Christiana solitum cursum retinuerunt. Viginti plus minus partim à Luthero, partim ab vsurpatione Husitici calicis ad Romanam Ecclesiam transierunt. Qui extremis Quadragesimæ diebus sanctioribus, aut Pâschalibus feriis nostro in altari ad sacram mensam accederent, 1123. numerati sunt. Non paucis concionatoris nostri monita profuerunt, vt victo pernicioso pudore, conscientiam explicarent, & peccata sua ri-

tè detegerent. Aliis occasione Iubilei consultum, vt sacra exomologesi totius vitæ maculas expiant. Sacerdotes rudiores, ea quæ ad officium eorum spectant edocti, pauperum qui hospitem domum incolunt, & qui in carcere detinentur, peculiaris habita cura.

Graue diuturnumque sororum duarum sublatum dissidium, effectumque vt quæ passa erat iniuriam, prior veniam peteret. Dæmonem mulierculæ, vt aut in puteum aquis suffocanda defiliret, aut laqueum collo infereret, importanè molestum; Agni cerei gestatio abegit. Fœmina maleuolorum fortè hominum veneficiis in extremum vitæ discrimen adducta, partim reliquiarum B.P.N. Ignatii attactu, partim eiusdem patrocinio piè implorato, valetudinem ac vires se recepisse prædicat.

Scholæ in Autumnali studiorum instauratione, exhibito dramate de Victore & Valente Theodosii Imperatoris aulicis, lectione vitæ D. Antonii ad Anachoreticæ vitæ institutum amplectendum cōmotis; magnam laudem reportarunt.

Idem postmodum non minori applausu repetitum fuit coram Reuerendissimo & Serenissimo Archiduce Leopoldo Passauiensium & Argentoratensium Antistite; dùm hac Pragam ad Cæsarem iter faceret. Optimus, & à perpetua memoria dignis progenitoribus suis minimè degener Princeps, vbi Nouamdomum venit, nihil antiquius habuit, quàm Patres nostros aduocare; illos familiariter alloqui, postero die templum & Collegium nostrum inuisere, oratiunculam qua in Bibliotheca
saluta-

salutabatur, humanissimo responso excipere. Nobiscum semota Aulicorum turba, & sola Fundatrice, Domino Gulielmo Sluata, & Canonico quodam Salisburgensi retentis, in triclinio nostro prædere; Dialogo interesse; seminarium pauperum studiosorum (quibus singulis manum præbuit) illustrare, & complura eiusdem generis argumenta, quibus quanti Societatem nostram faceret, prodere. Controversiæ; qua donatio decem millium talerorum ab Illustrissima Domina Maria Maximiliana Comitissa ab Hohenzolleren, seminario pauperum studiosorum Nouodomenfi iam pridem facta, hætenus impedièbatur: fœlix tandem ac optatus finis impositus: ita vt dicti seminarii alumni, deinceps ex 20000. talerorum, censum annuum 1200. [quibus 60. commodè alantur] perpetuis temporibus sint percepturi.

Illustrissima Domina Lucia Ottilia Magnifici Domini Gulielmi Sluatae Burgrauii Carlsteinensis, vxor, hortum per commodum seminarii Nouodomensis alumnis donauit, & altare in nouo sacello seminarii erexit.

COLLEGIVM COMMOTOUENSE.

Qui excolendo sterili ac spinoso Commotouensi solo, suam è nostris operam impenderunt; hoc anno plures non fuerunt septemdecim. Patres videlicet vndecim, & sex Fratres, horum vnus, illorum quatuor præceptores. Admissi in Societatem duo Rhetores. E viuis excessit

Mm 3

cessit

cessit ipsa Dominica Palmarum P. Ioannes Grasser^o, qui grauiori affectus catharrho, ac periculi sui ignarus cum lectum refugeret, eodem die singulari pietatis sensu confessus, in proximo alterius infirmi cubiculo sacram Eucharistiam adiit, inde digressus sub horam quartam vespertinam, ita subito defecit, vt exuendis vestibus tempus non fuerit, sed in cervicali reclinatus placidè animam reddidit. Creditur apoplexia illi mortem tam repentinam attulisse. Fuit annorum 48. ex quibus viginti quinque posuit in Societate, docendo sapius Philosophiæ cursum, casibus item & controuerfiis explicandis, demum verba faciendo ad populum vtiliter collocauit; vir mansuetus & ad labores promptus, qui & charitatis & patientiæ, & candoris animi ac religiosæ simplicitatis præbuit documentum. Fuerunt hoc anno iura Collegii æquè ac religionis acerrimè impugnata.

Quamuis autem ex omni parte in excidium nostrum, & religionis aduersarii coniurasse visi sint, nihilominus consueta Societatis munia, suum etiam in hoc difficili solo attulere fructum. Festum Corporis Christi egregia solemnitate celebratum, frementibus licet hæreticis, & obstupescentibus, varia poëmatum & orationum genera, quibus studiosi totum ferè Collegium versus forum exornarunt. Nec de Angelorum apparatu, ac variis instrumentorum Musicis, tubis ac tympanis prætermissum quicquam, ita vt in mediis persecutionibus triumphum egisse visi simus. Scholæ in primis pluribus & nobilibus Auditoribus auctæ adeò, vt 120. in domo commorentur, inter quos sex diuerforum

uerforum ordinum religiosi, quos cum hæretici, primo in suo habitu ad Scholas itare conspicerent, quid hoc aiebant, rei erit? nos existimauimus, nigrum hoc hominum genus hinc breui eliminandum, at iam etiam in subsidium hos albicantes aduocauerunt, digni sanè utrique, qui ad coruos ablegentur, nè ulterius nobis sint molesti. At nihil his contumeliis & maledicentia territi studiosi, sua pietatis officia gnauiter sunt profecuti. Præter eos qui nostrum institutum complexi sunt, alius ad D. Benedicti, alius ad D. Dominici familias se transtulerunt. Auctus in aliis ita pietatis ardor, ut non modò in priuatas meditationes, preces, ieiunia, variaque pietatis opera incubuerint; sed etiam sexta feria maioris hebdomadæ post finitum de salutifera Christi Cruce dialogum, nouo hic exemplo, communi se flagellatione diuerberarunt. Duo hic inter pauperes studiosos abiecti esse maluerunt religionis amore, quam inter suos rerum copia circumfluere. Quidam cum in patriam rediisset magno parentis Catholici solatio, ministrum verbi hæreseos conuicit.

Constitit & suus inter externos fructus, multi Sacramentorum usu à grauibus peccatis reuocati, totius vitæ criminibus absoluti 57. initiati confirmationis Sacramento, quod multi nescio quo pudore in extremam reiecerat senectutem, ad 150. sublatum à valuis templi prima nocte Iubileum, alacres effecit Catholicos, ut eius spirituales fructus perciperent. Compositæ inter varios dissensiones. Quidam Agno Dei, & B.P.N. Ignatii reliquus à delirio, alter à capitis doloribus liberatus.

Multi pauperes eleemosynis adiuti. Iam verò qui ab hæresi ad Ecclesiam adire, numerati sunt 19. ex his duo cum 100. excessissent annum, communique hominum concursu ab Apostata in fraudè impulsæ essent, in viam reducti sunt.

Memoranda est hic vnus qui Prædicatis munus hic susceperat, conuersio; studuerat hic quondam apud nostros, ac impatiens disciplinæ Rhetoricam cum militia cõmutauit, inde post aliquot annos inops consilii Nouitium Monachum induit, ac post duos tresuè menses cum alio eiusdem Monasterii cucullum exiit. Veniunt Pragam ad Husitarum Consistorium, promotionem expetunt, quaruntur ab iis formatae, negant ad manus esse, si de eorum Sacerdotio dubitant, breui curaturos; mittunt ad alium in Austria Parochum, qui testatur alteram, vt erat verè, Sacerdotem, hic vicissim Socio nullis omninò ordinibus initiato Sacerdotis testimonium præstat. Destinantur ambo ad suas Provincias, qui Sacerdos, Cadanam, qui purè Laicus, Commotouiam, vt Sacellanum agat. Venit adeò lacer pannisque obsitus, vt Commotouienfes eius puduerit. Dat itaque operam Senatus, vt interioribus vestibus, & longa Prædicantium more quam primùm toga exornetur. Tùm verò vbi in publicum prodiit, hæretici sibi mutuò gratulari, nùm nouum Prædicantem viderint, mutuò interrogare, singuli suam de eo sententiam dicere, Papistis iam extrema minitari. Habenda ei erat secunda Dominica Aduentus, à meridie concio, Deus bone, quis vndique concursus ad nouum hoc oraculum? Conscendit cathedram, dicere incipit, titu-
bat,

bat, hæſitat, nec ad rhombum quicquam afferens, ſpem omnium frustratus descendit. Hic ille conſcientiæ remorſu, quod nec dicere nec legere potuiſſet ea, quæ animo conceperat, apertam Dei vltionem reuereri; Commotouienſes vt animum illi adderent, de ducenda vxore cum illo agere. Accidit iisdem diebus, vt concubina Prædicantis partum ederet, paratur ſolennis baptiſmus, & cum Sacerdos alius non eſſet, ſacellano huic Laico baptizandam commendat, ſuſcipit ille, nec refragari audet, ac baptiſmum tam variis ac inuſitatis Cæremoniis expedit, vt omnes raperet in ſui admirationem. Itum hinc ad lautam puerperii commefſationem, vbi dum nouus hic myſtes ad pocula inuitatur, ſpecie habendæ concionis ſe excuſat, ac ſub noctem anxius animi ad Catholicum parochum adit, explicat illi ſuos errores, & animi fluctus, oratque ſubſidium. Spondet ille modo ſyncerè agat, iubetque die altera reculis ſuis collectis ſummo manè redire, redit. Quæſitus de ſtudiis ait, ſe Viænæ in Scholis noſtris tali præceptore in Rhetorica uſum; infert Parochus, atque is quem dicis, hic Collegii Rectorem agit. Tum verò ſibi certam ſalutem polliceri, modo ad Collegium admittatur. Interea concionis temp⁹ aderat, & finito pulſu nouus concionator nuſquam non quæritur: expectant auidis animis melioris concionis ſucceſſum, vbi nemo comparet, tota ciuitate increbeſcit, Prædicantem nouum profugiſſe, hic demum illi maledicere, neſcio quæ non mala paſſim impreca- ri, Catholici ridere, quod tot ſumptus in illum fruſtra conculiſſent. Ductus profunda nocte in Colle-

gium, quatuor dies recolligendi sui causa ita impendit, vt generali facta confessione, sumptaq; Eucharistia, fidei professionem emiseric, ac multis profusis lacrymis, omnem erroris sui ordinem cōscripserit, contestando, se nullos vnquam ordines suscepisse, ac à nemine impulsus solius salutis suæ causa ad Collegium accessisse, vt litteræ illius declarant. Dimissus igitur à nobis summas P. Rectori egit gratias, quod se tam difficili ac periculoso statu liberasset.

Auus item Catholicus, vt puella diuite, sed hæretica, quam multo tempore adamauerat, vt coniuge posset, non modò fidem Catholicam deseruerat, sed etiam malle se à Diabolo rari, quam ad eandem redire, affirmauerat. Postquam autem hæreticus compos factus esset, & ad templum veniens nostrum de Catholicæ fidei veritate differentem audiuiisset, ita probauit quæ dicebantur, ita ad interiorem sensum admisit, vt hæresim libenter eiurasset, nisi cui se obstrinxerat, diabolum reformidasset. Timebat enim, vt ne dum conuerteretur, ab eodem subito abriperetur. Ad hæc obstat vxor, dehortantur amici, leuitatis arguunt socer, socrus, cognati, affines, hæretici omnes. Quid agat? adit anxius concionatorem nostrum, detegit factum, petit consilium. Ille, certo inquit scio, nisi resipueris, fore vt diabolo in prædam datus, & anima per eas & corpore, sin facti pœnitens, ad Ecclesiam redieris, & præmissa exomologesi Eucharistiam sumpseris, nihil aduersi accidet; nihil in te Diabolo iuris erit, omnes in nihil recident insidiæ.

Paret

Paret homo, & nè quid fortè eueniat, dùm cō-
uertitur, procumbit in genua, expurgat se totius
vitæ maculis, & ab hæresi absolutus sumpta Eucha-
ristia quieto redit animo domum. Exceptæ primis
annis sacrarum Virginum confessiones Brixia.
Sumpsit etiam inter hæc aduersa incrementum
suum peregrinatio Grupnensis, quam præter Ar-
chiepiscopum, cui cum vexillis processum est ob-
uiam, triginta ex variis locis Sacerdotes, plurimi
nobiles & Barones, ac tanta populi multitudo fre-
quentauit, vt 300. numerati sint, qui sacram ibi-
dem Eucharistiam susciperent, ipso D. Virginis
Natali. In Silesia ad quam duo è nostris negotio-
rum causa excurrerunt; religiosi consilio adiuti, &
in sua vocatione confirmati. Lutheranae factionis
Minister disputando eo adactus est, vt ipse de sua
ad ministerium vocatione dubitauerit, alii eiusdem
sectæ buccinatores nullis precibus adduci potue-
runt, vt ad nostros vel ipsi accederent, vel ipsi ad
eos accedere volentes admitterent; vnde factum,
vt qui ante eos suspexissent, iam eos ignorantia &
inhumanitatis accusent.

COLLEGIVM GLA-
cense.

Perstitit hoc anno Collegium 16. personarum
numero, quorum Sacerdotes 7. reliqui Fra-
tres, tùm Magistri, tùm Adiutores; perstitit
dico, quantū uis aduersariorū suffossis cuniculis agi-
tatū. Quod. n. anno præcedēti p se idq; aperto Marte
non poterant, illud modo per Sacerdotes Catho-
licos

licos, quò speciosiore scilicet titulo res procederet, occultis molitionibus effectū reddere conati sunt.

Circa Paschalia festa domi confitentes auditi circiter 600. foris etiam plures, ad hoc non parum iuuit vnius Patris studium, qui imminentibus festis ostiatim Parochiam sibi commissam obiuit, singulas de confitendi modo, deque aliis ad salutem pertinentibus exhortatus, hinc maius studiū diuina præcepta obseruandi, missæ sacrificium audiendi, ab esu carniū abstinendi, pro morientibus Sacramentum extremæ vnctionis petendi. Quædam dū tridui partus labore periclitaretur, Collegii ædem visitandi, ibique quod hic moris est, cum certo virginum numero in honorem eius quæ florem virginum peperit, sub sacrificio Missæ voto emisso, oblationem faciendi, fœliciter partum edidit.

Fuerunt qui veritatis lumen aspexerunt 25. numerati, 4. item qui hæreticorum flatibus fuerant in contrarium acti, in Christi nauiculam se receperunt. Virgo nobilis ætate adhuc tenera fidem, quæ paucis abhinc annis imbiberat, pietatemque in frequenti Sacramentorum vsu, diuinisque officiis audiendis, ac aliis operibus adiunxerat, ad eò constanter retinuit, vt nullis vel matris hæreticæ, vel amicorum molestiis, verbis & verberibus ab illis deflecteret, non erubuit benè à matre percussa lividis oculis in publicum prodire, gloriosum ducens pro Christo talia insignia circumferre. Lethali ægritudine correpta cum à matre aliisque ad defectionem vehementius vrgeretur, malle se inquit caput quam fidem relinquere, matri preces pro filia

liæ sanitate, ab hæretica communitate implorare volenti, restitit, quemadmodum & amicis sepulturam apud Hæreticos machinantibus, eo quod Catholicos detestentur, quare instanter cum peteret apud SS. Virginem Matrem in æde nostra, vbi deuotionem hausit, corpus deponi impetrauit. Denique quò securior ad sponsum suum euolaret, vltimis Ecclesiæ Sacramentis munita, cum extremam adesse sentiret horam, Crucem benedictam è collo indulgentiarum causa suspendi voluit, ac in vltimo vitæ puncto, ter nomen IESV ingeminans, vt à cōfessario fuerat edocta, pientissimam Deo animam reddidit, singulare aliis, tum constantiæ, tum pietatis relinquens exemplum. Iuuenis ad Societatis tirocinia missus, quatuor religiosi spiritualibus commentationibus per hebdomadas aliquot in Collegio sunt instituti. Quintus fuit Sacerdos quidam, qui Parochiam Collegio subiectam curat, is talibus armis instructus, oblatam sibi fructificandi occasionem non neglexit. Fuit autem huiusmodi. In vicinia suæ parochiæ Prædicans sub pallio Lutherano Calvinista, ad agrum quendam in pago sibi addicto decumbentem euocatus, cum æditui loco suam secum vxorem, vt sibi ministra esset, accepisset, hostiam seu studio seu casu domi neglexerat, mittit itaque ad proximum pistorem (erat is Catholicus) pro semella, ex qua suum ægroto condidit Sacramentum. Res hæc vt in istis partibus audita, sic breui per Prouinciam diulgata, omnibus risum, non paucis meliorem mentem iniicit: hinc enim pastor Catholicus tum priuatim monendo, tum publicè adhortando ad 50. circiter

citer lupi faucibus eripuit, & in ouile Christi perduxit. Communicantium autem in Paschalibus festis tantam habuit multitudinem, vt ferè 700. numerarit. Vicinus quidam Baro Catholicus in Boëmia ad Resurrectionis Dominicæ festa Sacerdotem è nostris obtinuit, qui domum rediit non sine manipulis. Nam præter alios quatuor, virgines duæ nobiles, hæresim exuta Catholicam fidem amplexata sunt, quarum altera cum sapius per nostros tentata & sollicitata esset, in perfidia tamen perdurauit; ea nunc Patris sermonibus mota & tracta, tanto Zelo fidem arripuit, vt vtrò etiam libellos suos pretiosis licet velaminibus tectos, ad Patrem deferret, confoderet, igni traderet, & quantum aliis fuerat conuersionis impedimento, tantum nunc quoscunque potest ad fidem perducere laboret.

Quidam hic extremo supplicio afficiendus, cum esset Catholicus, ex nostris confessarium sibi adesse rogauit, à quo Sacramentis instructus & confirmatus, constanter & piè sententiam subiit. Pessimè habuit ea res aduersarios, quod à plurimis annis Glacii visum non fuerit, vt Catholicus Sacerdos adesset extremo afficiendis supplicio. Solennitatem Corporis Christi, quod superioribus annis edocti hæretici, viderent se impedire non posse, id saltem egerunt, vt tubicines illis diebus alibi suam operam elocarent. Caruimus igitur tubis & tympanis, at non defuit tormentorum fragor, quæ præfectus militum, qui tunc propter belli periculum arcem custodiebat, homo Catholicus cum esset, tacitè per artem sic lenem ignem disposuit, vt tempore peropportuno incensa fuerint, quæ res vt
hære

hæreticis inexpectata & ingrata, sic Catholicis cecidit periucunda. Sed præter spem quoque nostram euenit, vt Cæsareus Secretarius, cum pro hostili suo in Catholicos & Ecclesiæ ritus affectu, præteritis diebus solennitatem retardare conatus fuisset, ipso festiuitatis manè, quo permotus nuncio ignoramus, misso ad Collegium homine, omnem operam ac tutelam ad quæcunque vellemus obtulit: ciuibus qui iam passim non secus ac profanis diebus laborare cœperant, per præconem in ciuitatem missum, laborem omnem interdixit, certosque homines ad designandum eos, si qui in populo petulantiores forent, constituit. Et quoniam adhæc fauit nobis cœli serenitas, magna cū quiere, deuotione & gaudio transacta solennitas est: gloria illi, qui hactenus quotannis incrementum largari dignatur. Aduersarii dolorem, tūm ex hoc felici successu, tūm quod Catholicorum causa sibi labor fuisset interdictus, conceptum vt lenirēt, inuidiæq; flammæ, quibus æstuabant, extinguerent, occasionem venabantur calumniam aliquam seu dedecus Catholicis inferendi, q̄ inuenisse se putabant, cūm intelligerent, Dominico Festum B. Virg. Visitationis præcedente, à concionatore nostro promulgatū, festo ipso non esse ex præscripto Archiep. à manu labore abstinendum, ipsi enim pridie festi offitiam mādârunt, cūm alioquin vix toto anni cursu, illum inuiolatū seruent. Catholici 4. pannifices cū quid sibi licitū ex concionatore cognouissēt, libere op^o manuū exercuerunt, sed notant hoc aduersarii, accusātur insontes, exigitur pœna, petūtur ad carcerē, fit populi cōcurs^o, vt scilicet de cōfusione plaude-

plaude-

plauderent & triumpharent, sed adfunt nostri, rem ad Capitaneum deferunt, qui licet & ipse hæreticus, attamen imperauit, vt suspendatur negotium, alteroque die pars vtraque audiat; audita est nostris agentibus, infontes iudicantur pannifices & absoluuntur, aduersarii confusi recedunt; sed suæ confusionis impatientes nouas texunt technas, fictamē vt maiori confusioni sese implicarint, quæ admodum vt speramus euentus docebit, sed quoniam hæc in futurum differuntur annum, sequentis anni historia explicabit.

COLLEGIVM LABA- cense.

E Gerunt hoc anno Labaci, communiter ex nostris octodecim; decem Patres, ex quibus tres Magistri in Scholis, octo Fratres, ex quibus tres Magistri, reliqui rei domesticæ Adiutores. Ex quibus duo desiderati. Alter eorum est P. Nicolaus Coprouicius Carniolus natione, vir de Societate & aliquot huius Prouinciæ Collegiis optimè meritus. Vixit in Societate quadraginta octo annis. Valuit in conciliandis sibi, Societati magnatum animis. Vires corporis firmisimas alioqui diuturna febris quartana Laureti ex infueto, vti putatur, concepto aëere, paulatim interiora depascendo prostrauerat. Studium verò & laborem exomologesum audiendarum potius accenderat, tota enim huius anni Quadragesima, qui illi terminus exitit vitæ, sedulam plurimis vti hic sunt pœnitentibus nauauerat operam. Cùmque illis Sabbatho ante Domini-

Dominicam Passionis Dominicæ aliquot horis continuè aures dedisset, admodum lassus in grauissimum paroxysmum vna aut paulò amplius hora incidit, quo & extinctus est.

Consuetudo apud plebeios obtinuit laudatissima, vt præter Pascha quater in anno, Sabbathis nimirum quatuor temporum, expurgata per sanctissimum Sacramentum conscientia, Eucharistiã percipiant.

Accedit Festum sacratissimi nominis IESV. Accessit verò hoc anno Iubileum à S. D. N. Paulo Papa huius nominis V. quibus diebus, vt & omnibus Quadragesimæ Dominicis, & Festis etiam diebus maioris hebdomadæ & Paschatis, maximus semper numerus pœnitentium. Illustrior diuinæq; gratiæ peculiaris argumenti fuit vna matronæ cuiusdam, quæ ad aperienda primæ Adolescentiæ peccata sic fuerat stimulata. Filiola nec dùm omninò trimula desierat esse in viuis, ea matri inter vigilandum apparuit, eamq; manu attingere visa, ea quæ olim admiserat peccata nomine tenus expressit, & vt ea integra coram Sacerdote expiaret declaratione iniunxit. Illustrior etiam illa puellæ nobilis, quæ nunquam prius Catholicè confessã, clam parentibus hæreticis accurrit ad templum nostrorū, totiusq; antea vitæ maculas eluit. Ad saniozem fidei doctrinam non pauci ab hæresi redierunt. Apostolicum Nuncium excepere dramate, quo ita affici visus est, vt omnia nostra studia singulari se fauore probare ostenderet. In transitu Serenissimæ Archiducis Mariæ Magdalenæ sponsæ magni Ducis Hetruriæ B. Virgo & Martyr Agnes, in sig-

num data fuit per nostros studiosos, approbatione magna. In nostro templo Reuerendissimo Labacensi diuina peragente officia, & nostro Patre sui comite itineris concionante, sacris adfuit, postquã nostris nostro in Collegio prandium sumens epulum prãbuit.

Par coniugum tanto inter se odio dissidebant, vt iam separatim omninò degerent, inter hos pax pristina est reducta.

RESIDENTIA PLETRIA- censis.

TRes in hac Residentia hoc anno degerunt, duo Patres, & vnus Adiutor rei æconomicæ. Accesserunt duo, qui suæ valetudinis ibi curam gerunt. Post diurnam eius Monasterii elocationem, biennem, insuper sæcularium gubernationem, fœliciter tandem administratio in nostrorum manibus apparere incipit. Beneuolos liberalesque vicinos Prælatos experti sumus, ad æconomiam ritè instituendam & gerendam, trecētis circiter florenis in hunc finem ab ipsis donati. Cœpta est hoc anno conciuncula siue Catechesis, in qua præter alia, hoc præcipuè præstitum est, vt Decalogi notitia, quæ apud hanc plebem nulla fuerat, introduceretur, cōfessiones auditæ sunt aliquæ, graue dissidium inter tres est compositum; vberior hic mensis erit, vbi operarii linguæ peritiam acquisuerint, accedentibus auxiliis, plus temporis à cura rerum temporalium abstrahere, proximique in pietate studiis tribuere potuerint.

COL.

COLLEGIVM CLAGEN-
furtense.

Collegium Clagenfurtense Socios supra vi-
cenos recensuit. Humanis concessit Pater
Marcus Siciensis, natione Illyricus, votorum
quatuor professus, annorum circiter 60.

A castris abstracti aliqui hæreticorum, sed ex iis,
dùm vnus diutius reditum suum ad Ecclesiam pro-
crastinat, ecce tibi intempesta nocte acerbo & le-
thali in pectore ictu à consorte in Zythopolio ac-
cepto, sauciatur, extemplò à familiaribus admoni-
tus, ad lucem tandem diuinæ veritatis intuendam
comparatur, accersitoque nostro Sacerdote, abi-
rata hæresi, & piaculis expiatus, Sacramentorum,
quæ olim aspernabatur, magno suo bono compos
efficitur, intraque paucos dies, non sine admira-
tione omnium, reparata valetudine, in Collegio
suam salutem Sacerdoti acceptam relaturus com-
parauit.

Extra ciuitatem, cum rara admodum Ecclesi-
asticorum officiorum munia celebrentur, pauciqs
Sacerdotes sint, mirum quanta nostri homines ani-
mos paganorum lætitia affecerint, ad quos sæpius
excurrerant, quantaque ab iis cum gratia ac bene-
uolentiæ significatione excepti, nunquam sine e-
gregio incremento redierint. Nec supplicia subi-
turis defuit opera. Hoc anno sexta Rhetoricæ
adiecta est Schola, in eam Auditorum numerus au-
ctior indies, cum ætate, eruditione & pietate Ado-
lescentium. Quinque omninò Diui Benedicti Præ-

lati instituti, nostrum cum Scholis suo illustrarunt aduentu domicilium, salutati ligata & soluta, tum Latino, tum Græco idiomate recitata à nostræ iuuentutis oratione, sanè intimi cum illorum erga Societatem amoris & benenolentiæ significatione. Ex quibus erat, qui ex Gallia ad has partes ad negotia Monasteriorum tractanda missus venerat, vir omni pietate & eruditione instructissimus, & publica memoria dignissimus.

Ciuium quoque beneuolentiam experti sumus, cum in fabrilibus pro ædificio concedendis, tum in compescendis petulantibus, qui nocturnæ quieti suis leuitatibus, & insolentis incommodabant. Cum item tempore nocturni illius incendii, nostri de rebus suis solliciti non parum premerentur, adfuit mox in publicis eo tempore curis ad portam Senator, qui nos & bene sperare iussit, & omni metu solutos esse voluit. Nec illud omittendum, cum eodem illo vespere primi nostri funestum illud incendium animaduertissent, primique signo in auertendum commune malum edito excitassent incolas, incredibile est, quantum nobis vigilantia apud ciues peperit beneuolentiæ; afferentes iam tunc primum se sapere, Iesuitas non in eos eorumque caput moliri perniciem, quin potius omnibus somno incuriæ obrutis, pro omnibus agere excubias. Ad exitum huius anni, tertii anni probatio ad hoc Collegium translata est; Et cum decem Patribus in eius Residencia Eberndorffensi inchoata. Locus ad hanc exercitationem imprimis oportunus, atque adeò ipsius R. P. N. Generalis deliberationes, omnium vota meritò expleat; cui nihil, quod vel
ad cor,

ad corporis incolumitatē, vel ad animi quietē comparandam exercitamentorum exercitiorumque commodum spectat apparatus, deesse videatur. Deus Optimus Maximus, vota piorum, supplicationes & industriam rata secundet, quibus acclinatus velit hanc squallidam sylvam hæresum sentibus oppletam expurgare, & cœlestis auræ afflare spiritu, vberibusque irrigatam imbribus recreare.

Adducti subditi ad maiorem Sacramentorū frequentationem, Matrimonia ritè composita; dissidentes reconciliati, & huius generis plura pro bono animorum præstita.

RESIDENTIA ZAGRAB- biensis.

ANno 1606. duo è Societate Patres primi hanc messem sunt ingressi, vt quamprimum piis ciuium postulatis satisfaciāt, eorum adsint votis, salutemque omnium iuxta institutum Societatis sedulo ac diligenter procurent & promoueant. Accepēre illi, vt cœlitus inissum mandatum. Hi postquam Illyricos fines attigissent, humanissimè excipiuntur, habentur in hospitiiis liberaliter, gratis alimenta omnia ministrantibus, quorum benignitati nostri quoque debitis obsequiis iuxta morem Societatis non defuēre, hoc ad reliqua humanitatis officia in ipso itinere addiderūt, quod vbi idonea occasio offerebatur, sermone exemploque salutari, & competenti morum grauitate, populum ad omne virtutis decus deducere non intermiserint; vnde factum, vt antequam Za-

Nn 3 grabiam

grabiam peruenissent, 50. personarum, earumque magna parte nobilium generales vitæ totius confessiones exciperent, duos Lutheri affectas ad Orthodoxæ fidei gremium reduxerunt, plures in fide titubantes ad veritatis petram applicarunt. Porro vbi Zagrabiam Patres venissent, tota ciuitas in plateas effusa, iucundo serenoque vultu, ex aduentu nostrorum gestiebat, & quanto desiderio antea Sociorum IESV videndorum tenebatur, tanto maiore nunc præsentis conspiciens, voluptate perfunde batur, cuius rei argumentum esse potest, quod vix è curru Patres descenderant, præcipui quique Senatores comitantibus plebeis compluribus, ad eos salutandos & humanissimè excipiendos confluxère, quos etiam tanta humanitate, & affabilitate complexi sunt, vt quibuscunq; rebus indigeret, liberalissimè eis subministrarent. Ciuitatis Iudex tribus ferè mensibus Patres in sua domo hospites habuit, inde propter angustias loci in domum aliã nostrorum vsibus accommodatiorem sponte cedente Domino domus, translati sunt, vbi eo vsq; habitauerunt, donec Sereniss. Archid. Ferdinandus Societati nostræ addictissimus Princeps, suas eis proprias ædes attribueret. Interea dùm hæc circa mutationem habitationis agerentur, ciues Patribus nihil patiuntur deesse, quoad victum, vestem, lectum, aliaq; requisita, sese fide obligant, nostris in singulos annos, donec de fundatione Collegii aliunde prouisum fuerit, certam pecuniæ summam pro occurrentibus necessitatibus coëmendis attributuros, tritici item, & vini non exiguam copiam, quod & fecere hætenus, imò statim postquã cer-

tas ag

tas ac fixas sedes Patres nacti fuerant, vineã vnam, sylvas duas, cum 40. iugeribus terræ, tritici feracissimis, eis perpetuo possidendas tradiderunt, eam sibi sollicitudinem relinquentes, vt & agrorum, & vineæ cultura in singulos annos nostris non desit, & si quid fructus inde promanauerit, ab eorundẽ subditis vt in nostrorum horreum comportetur. Non minor humanitas erga Patres Regni Procerum ac reliquorum nobilium fuit, vbi enim de aduentu nostrorum edocti fuissent, eam non vulgaribus iudiciis, & argumentis declararunt, vnde alii pecunia, frugibus alii, alii vino & reliquis ad vitam sustentandam necessariis Patrum paupertati succurrerunt. Patres vbi primum facultas data fuit, Reuerendissimum Zagrabiensem Antistitem adeunt, eo fine, vt Christi Euangelium per ipsius Diocesim bona ipsius venia prædicarent, accepit eos vultu placidissimo Religiosus Præsul, multumque sibi congratulat⁹ est, quod se pastore tales diuina bonitas in suam messem immittat operarios, animat verbis amantibus Patres, omnemq; facultatem ac potestatem eis vltro concedit, dataq; benedictione, consolatos dimittit.

Dominica insequente Patrum vnus in primario ciuitatis templo ad populum concionẽ habuit, maximo omnium ordinum, ætatum & sexuum concursu, siquidem magnum illos inceserat desiderium nouum hominem, & sanctitatis apud eos opinione eximium, audiendi. Festo alio ex eadem cathedra habuit ad populum sermonem alter, pari applausu, & fructu, quo alter exceptus est. Sex ab errore Lutheri ad veritatẽ Catholicam reducti, in-

ter quos 50. annorū viri 2. 4. in fide nutātes confir-
mati. Atq; hic duorū mensium ferè exititit fructus.

Anno sequēte ciues, vbi manifestè animaduertūt,
tātos ex nostrorū concionibus fructus breuissimo
temporis interuallo, in cōmune bonū promana-
re, longèque vberiores ex iuuentutis institutione
futuros, omnem mouere cœperunt lapidem, vt
Magistros qui Scholis præessent, à P. Prouinciali
impetrarent. Igitur posthabitis omnibus priuatis
commodis, Scholarum fabricam, supra monasterii
cuiusdam, nunc verò penitus diruti, antiqua ru-
dera aggrediuntur, & breui tempore ad fastigium
perducunt. Primò quidem Societatis superiores
magnam difficultatem prætendunt, neque vllis
precibus adduci possunt, vt eis hac in parte gratifi-
centur, non videbant siquidem vnde tot personæ
sine vllis adhuc stabilibus bonis ali, sustentarique
possent. Verumenimvero cū indies sollicitaren-
tur, spesque futuræ prouisionis non modica pro-
mitteretur, & duos pro initio Magistros, quando-
quidem ex Hungaria insano furore hæreticorum
nostri eo tempore pellebantur! Scholarum initium
eiusmodi fuit. Conuocatis ære campano discipu-
lis Spiritus sancti opem petituri, ad templum sup-
plicationum more Crucibus prælatis, sibi inui-
cem iuncti processere. Civitatis Parochus indutus
veste linea, hymno Veni Creator Spiritus, initium
dedit, qui donec ad ipsa templi veniretur limina,
iteratus fuit. Sequebatur processionem ingens
hominum turba in primisque RR. Antistites duo,
Zagrabiensis, & Bosnensis, qui cum Venerabili
capitulo adesse voluerunt. Præterea Regni proce-
res ac

res ac Magnates, & alii complures viri nobiles, qui tunc ad publica comitia celebranda conuenerant. Ad templum S. Marci, quod in hac vrbe est præcipuum, vbi ventum est, P. Superior Missam de Spiritu Sancto canere aggreditur, Ciues interea, in signum lætitiæ & gratulationis, cum caneretur Euangelium, cum salutaris Hostia in altum tolleretur, & demum cum post sacrum Missæ officium benedictio daretur, ter festo maiorum bombardarum sono applauserunt. Re diuina peracta, ex suggestu nostrorum vnus de tam eximio Regni toti⁹ erga Societatem affectu, de ciuitatis erga nos propensissima voluntate & beneuolentia, de vtilitate ac literarum emolumento ad præsentem orationem habuit, qua finita eodem prorsus ordine, quo antea, Scholas versus processere. Parochus, Te Deum laudamus intonat, cuius vocem innumerabilis, quæ sequebatur multitudo excepit. Cum ad medium forum ventum esset, ciues iterum omnia tormenta exonerare iubent, fit lætitiæ ingens, & incredibilis applausus. In classibus Reuerendissimi ac ceteri Magnates, à pueris vario carmine salutati sunt, ac demum actis à P. superiore gratiis, quod tenuitatem nostram, augusta sua præsentia cohonestarint, tantoque studio & fauore, conatibus nostris applauserint, ad propria singuli rediëre; quo etiam die Reuerendissimus Zagrabienfis vna nobiscum prandere voluit. Scholarum Societatis vbi per Regnum fama diuulgata fuit, magna ex omnibus partibus confluere cœpit iuuentus; ipse etiam Prorex, quem hic summum vocant Banum, filium suum nostræ tradidit disciplinæ, quem secuti complures alii nobiles.

Nn 5

Vnum

Vnum circiter post mensem profectus sui, in publico theatro, opera ciuium in foro erecto, specimen dedere. Siquidem eo ipso die, quo sacra Hostia per omnes vrbs partes magna populi Christiani lætitia & deuotione circumfertur, nouum quoddam drama de Illyriæ partibus variis, exhibuerunt, tanta spectante omnium multitudine, vt eos forum vix capere potuerit, & quidem ea dexterritate, vt multis ex proceribus summam admirationem mouerint. Iam qui fuere animorum fructus, videamus.

Circa Paschales ferias, qui apud nos peccatorum suorum sarcinas deposuerunt, & se sacro pane refici curarunt, 1600. fuere, ex illis complures ex ipsa Bosnia, aliisque remotissimis partibus aduenerant. Ex his 800. plures generales totius vitæ confessiones explicarunt. Triginta anus deliræ à variis superstitionibus, quibus quæstû quærîtâbât, sunt abstractæ, & ad rectius sentiendû atq; viuendum pertractæ. Per sagarum præstigias, quibus hæ partes admodum scætant, 20. homines demerati, & diurnis nocturnisque terroribus exagitati, beneficio sacri Agni, & aquæ lustralis haustu atque asperione, integræ sanitati mentis sunt restituti. Eiusdem Agni beneficio duæ mulieres grauitè in partu laborantes, feliciter fœtum sunt enixæ. Persona quædam accepta à vicino iniuria, veneficiis eum de mentis potestate deiicere parabat, verum cum audiret, nostrum de superiori loco contra tales maleficos verba facientem, pœnasque sempiternas apud inferos minitantem, à nefario deterrita proposito, omnibus in posterum

rum veneficiis & incantationibus finem imposu-
it, peccatisque sacra confessione expiatis, dignam
Christiano homine vitam instituit, cuius postmo-
dum hortatu & monitis duæ aliæ personæ ex eo-
dem baratro ad securum viuendi portum sunt per-
tractæ. A carnum esu diebus Sabbathi sex fami-
liis persuasum est, vt ad consuetas transirent da-
pes. Quos dæmon & carnis desideria, impudica co-
pula irretitos tenebat, ad tædas Christianas & le-
gitimas, nostrorum adhortationibus transierunt;
octo hæresim repudiarunt, Catholicisque aggrega-
ti sunt, fuere octo, paruus quidem numerus; sed
in ciuitate Catholica, quæ Dei est bonitas, vix plu-
res tali labe infecti inuenti fuere. Est etiam inter
multos gratia refarta, quam variæ disciderant of-
fensiones; inter quos duo primarii Sclauoniæ Pro-
ceres, quorum animi & cogitationes, nihil præter
arma & vindictam spirabant, in pristinam amici-
tiæ statum redierunt.

Euocari aliquoties magnis precibus Patres, ad
oppida & Procerum arces, vt eis diuinis rebus ad-
essent, maximo cum fructu, & animorum emolu-
mento, isthic semper versati sunt, tantumque
sui desiderium nonnullorum in animis reliquerunt,
vt dixerint Zagrabia, se aut ædes nouas ad habi-
tandum extructuros, aut antiquas empturos, tan-
tum vt frequentiori nostrorum consuetudine frui
possint, eorumque concionibus ac sacris frequen-
tius interesse.

Venio nunc ad piorum liberalitatem &
erga nos munificentiam. Quia enim Residentia

hæc

hæc nondum certis redditibus stabilita est; idcirco inopiam nostram, variis munusculis piorum liberalitas conata est subleuare. Et inprimis quidem Illustrissimi Domini Ioannis Draskouicii Croatiae Buni, potissimum in hoc genere eluxit virtus, qui se nobis non benefactorem tantum & Patronum, sed parentem etiam futurum fide data promisit. Is igitur eleemosynæ nomine 509. taleros nobis contulit, tria generosi vini vasa, tritici, hordei, & aliorum victualium bonam quãtita- tem submisit. Vestiuit nostros omnes, & in necessitatibus occurrentibus, vt ad se confugerent præcepit. Agit hic strenuè apud suam Maiestatem, cæterosque Regnicolas de certa aliqua conditione huic loco procuranda. Reuerendissimus quoque Zagrabien- sis Antistes paternam nostri curam semel susceptam, haud faciliè elabi patitur, siquidem & vino & frumento, cæterisque ad vitam sustentandam necessitatibus, nobis adhuc nunquam defuit, quin imò eum ipsi aliquando dicentem audi- uimus, nihil se habere quod nobiscum non libentissimè communicare vellet. Cæteros prætereo, nè videar hic eleemosynarum Catalogum texere, hoc tamen dico, hætenus, Deo laudes, nunquam in tanta necessitate fuisse, cui bonorum vi- rorum liberalitas non statim occurrisset. Nouæ huius Residentiæ felici omninò, ac optato cursu annus hic conclusus fuisset, ni si eum tristissimus, ac planè luctuosus P. Ioannis Zanitii superioris o- bitus ad metam ferè properantem intercepisset. Annos ætatis habebat 49. quorum in Societate vi- xit 18. Coadiutor formatus. Is igitur cùm Augu-
sto

sto mense, Græcio domum reuertisset, cumq; accensus calore, post aliquot peponis bolos in cœna sumptos, sitim vino restinguere non valeret, frigidam paulò auidius sumpsit, eademque nocte grauisima eum inuasit dissenteria, comprehensus ea diebus vndecim grauisimè afflictus fuit.

Cùmq; morbi violentia omne prorsus medicamento genus respueret, ad mortem feliciter oppetendam se comparat. Imagines BB. nostrorū quatuor sibi dari poscit, quas religiosè intuens, oculosque subinde cœlum versus attollens, pias tantisque mixtas singultibus fundebat lacrymas, quas ubi exosculatus reuerenter fuisset, Patri quocum ad hanc missionem primus venerat, etiam intendas tradidit; ad quem etiam: separamur inquit, mi Pater, atque ab inuicem diuellimur, qui vna in hac Domini vinea, coniunctissimè viximus. Per ego te Christi sacra viscera rogo, nè hanc missionem tot impetratam precibus dissolui patiare, non deerunt piorum virorum conatus, qui eam adiustam Collegii formam aliquando perducant, ego vt vides ad summum propero Imperatorem, cui conatus nostros gratissimos fuisse scio, vt apud eū causam vestram agam, totiusque Croatiae patriæ nostræ negotium commendem. Petitaque ab eode more Societatis indulgentia plenaria, Sacramētis munitus omnib⁹, ad Creatorem suum, cui fideliter seruiuerat abiturus, placidissimè obdormiuit. Hic olim ex Canonico Nitriensi in Societatem nostram adscriptus, in difficillimis causis, etiam in Regni comitiis egregiam Societati multoties operam præstitit, & Collegii Vngarici iura strenuè defendit

fendit. Opinio quæ de viri sanctimonia habebatur, audita eius morte, ciuitatem vniuersam & vicinos nobiles ad eius visendum cadauer exciuit: multi vtriusque sexus homines vberimis obitum eius defleuerunt lacrymis, audiuius dicentem quendam, morte duorum filiorum, quos habebat, si liceret, emere vellet P. Zanitii vitam. Alius proprii parentis sui occasum se non ita indoluisse affirmabat, vt P. Ioannis. Illius funus præcedente agmine discipulorum, Reuerendissimorum Zagrabienfis & Bosnensis, item totius Capituli, & Franciscanorum præsentia, ac demum publica totius ciuitatis mœstitia, cohonestatum est.

Clerus vniuersus, etiam ipsi Antistites, amicti linteis, vna nobiscum in duas partes distributis, preces defunctorum persoluerunt; posteroque die magno populi conuentu solenni Ceremonia exequiæ celebratæ, multis Sacerdotibus expiandæ illius animæ gratia, rem diuinam facientibus. Tribus Sacerdotibus, vnoque Magistro, huius Patris iactura paulò post compensata fuit, vt octo nostris in hac Residencia vixerint.

Commemorandus in primis est Procerum huius patriæ, erga religionem Catholicam Zelus, & erga Societatem propensa voluntas, quæ maximè emicuerunt, cum delegatis ad comitia Vngarica, pro noui Regis coronatione in mandatis dederunt, vt antiquius nihil habeant, quam vt negotium religionis tueantur, opera, qua possent, maxima; Societatis Iesu præterea Patrum, sint memores, eosque pro sua virili defendant, non defuturos quippe, qui eos ex Croatia exterminatos cupiant.

Quod

Quod vtrumque illi ea animi constantia ac magnanimitate, eo pietatis ac patrię conseruandę zelo, fecere, vt stuporem Hungaris, exemplum Catholicis, specimen posteritati præberent eximium. Nã cum Hungari religionis libertatem extorsissent, omnibus sectis atque hæreseon monstris in Hungaria frœna laxassent, vt in Croatia quoque eidem licentię porta aperiretur, omnem conati sunt mouere lapidem. Verum vbi Croatiaę magnates animaduenterunt, agi hic non de fortunę bonis, temporum atque casuum vicissitudini obnoxii, sed de animorum sempiterna salute atque incolumitate, nulla ratione eis hac in re assentiri voluerunt, sed vnanimi consensu vna cum legatis suis protestationem publicam fecerunt, malle se à Societate Coronę, cui tot iam annorum centuriis nullo cogente aut impellente, sed sua sponte subiecti fuerunt, Hungarorumque inueterata consuetudine separare, aliumque Regem, aliam Coronam, aliam denique gentem, cum qua se perpetuo necessitudinis vinculo adstringant, quærere. Sumat sibi tãtum animi Lutheri aliquis a ut Caluini buccinator, vt audeat in Regno nostro cõparere, ibique sui veneni semina spargere, profectò etiam si ipsa Hydra mille capitum fuerit, priuabitur omnibus, aut certè, alligata ad collum parte rupis, per Sauum flumen albam Græcam versus noua nunciaturus, mittetur. Hoc responso Hungari aliud vrgere cœperunt, vt nimirum Iesuitas saltem, quos non ita pridem in Croatiã inuexerūt, amandarent; sed hoc etiam pari animi constantia & virtute, eandem à Corona secessionem minitantes, recusauerunt.

In om.

In omnibus inquit, reliquis cum Hungaris consentiemus, foedus ac coronæ Societatem intactam inuiolatamque seruabimus, verum in religionis negotio, nè latum quidem vnguem cedemus, neque Iesuitas pedem è regno mouere patiemur. Si vobis licitum doctores in finibus vestris seruare quos vultis, sit etiam nobis licitum seruare quos volumus. Vnde Illustrissimus Dominus Bannus, in literis ad Illustrissimum Nuntium Apostolicum, hæc inter alia: nouerit sua Illustrissima ac Reuerendissima Dominatio, maluisse nos vnanimi consensu à Coronæ Hungaricæ Societate separare, quam hoc sanctissimo ordine (nostrum intelligit) carere. Nunc ad ea quæ à nostris in animarum salute procuranda tum domi, tum foris gesta sunt. Vnum tantummodo Croaticæ linguæ Sacerdotem perfectè gnarum, maiore anni parte habuimus, qui tamen attulit eum operæ fructum, qui à pluribus meritò esset expectandus. Conciones tanto hominum concursu habuit, vt persapè templi angustiis prohiberentur. Igitur qui eius concionibus ad lucem veritatis peruenerunt, fuerunt quatuor, externi illi ex aliis circa locis huc adducti; his addemus quintum præcipuæ nobilitatis in hoc regno virum, qui cum sacratissimo Corporis Christi die nostrum audiisset de hoc mysterio pro concione differentem, veritati celsit, peccata vitæ præteritæ confessione sacra explicuit, & erroribus quibus ad hunc vsque diem fuit implicitus, æternum valedixit, sex errorum ac vanitatis præcones, è possessione sua exturbauit, duosque Catholicos Sacerdotes eorum loco substituit. Idem Zagrabiam

grabiam ad nos currum bene onustum libris hæreticis transmisit.

Duæ personæ è locis remotissimis, quæ nostrorum nè nomen quidem inaudiuerant, interno quodam motu & instinctu, vt nouis Sacerdotibus, qui nuper Zagrabiam venerunt, conscientiæ latebras aperirent, somniisque, in quibus nostrorum hominum forma ijs obiiciebatur, attractæ ad ad nos venire, & confessione peccata purgauerunt. Tertius item longè Zagrabia distans, ab anno medio, ingenuè fatebatur, se dies atque noctes internis moneri inspirationibus, aliquandò etiam in somniis à Deipara Virgine impelli, vt si quietam atque tranquillam conscientiam habere velit, ad Societatis Patres conferat Zagrabiam, istic vt quærat medicos, qui eius animæ morbos sanent, & antidota præscribant; venit inuitatus homo, & rara contritione apud nos delicta expiauit. Mulier iræ intemperantia furens, filiulam infantem, eo quod à fletu sibi temperare nollet, Diabolo deuouet, eamque vt ad terram allidat imprecatur, qui mox visibili apparens specie, è sinu parentis cum summa furia abreptam ad terram proiicit, ac penè mortuam relinquit, mater etiam tali hospite perterrita attonitæ similis, vix spiritum trahebat, aduertunt vicini, & ad nos auxilii gratia accurrunt, aduolat noster, vtramque semimortuam conspiciatur, quæ Agni Dei appensione, lustralisque aquæ asperione spiritus amissos paululum resumere cæperunt, ac non multò post, statui pristino restitutæ sunt. Par item vnum nefariis irretitum nuptiis, legitimi matrimonii legibus vitam emendauit. Eorum qui

verborum ambagibus ac præstigiis, variisque gestulationibus, morbos releuare conantur, à tali vanissimo quæstu incedendique ratione duodecim personæ sexus vtriusque nostrorum cohortationibus sunt abductæ. Sex item maleficis, qui fallacibus superstitionibus addicti, vitam paganis similem agebant, bene consultum est, siquidem tantæ impietati finem aliquando fecerunt. Has superstitiones & varia veneficiorum genera noster pro concione volebat abolitas, qui cum vehementius in eiusmodi Cyrces inueheretur, quidam ad eum agrè tulit, ut ipsummet concionatorem veneficiis implicare, variisque incantationibus circumuenire modis omnibus conaretur, verum à sculapia illius quæ parabat pharmaca, inania fuere omnia, neque nostro quidpiam nocuere; quod ubi mulier aduertit se nihil proficere, pœnitentia ducta ingemuit, vanamque artem detestata est. Quos Sathan nocturnis terriculamentis, ac variis, infestabat illusionibus, ceræ benedictæ & sacre aquæ beneficio opera nostrorum liberati fuerunt. Earundem sacrarum rerum usu fœminæ duæ difficili partu laborantes, feliciter enixæ conualuerunt. Effectum præterea in ciuitate est, opera nostrorum, ut officinæ mercatorum, quæ diebus Dominicis, non secus ac cæteris hebdomadæ feriis ob forum illa die fieri solitum, prima statim luce aperiebantur, hominesque tum coëmendis, tum distrahendis mercibus occupati, sacra negligenter, non nisi post ipsam concionem panderentur. Quia verò vnicum tantummodo ex nostris habebam°, qui Croaticam Linguam nosset, idemque assiduis concionibus

bus

bus occupatus, nihilominus tamen circa resurgentis Christi festa, solus mille & 500. excepit confessiones. Alter Hungaricæ & Germanicæ Linguae gnarus, quarum hic etiam non modicus est usus, 300. homines absolutos dimisit, generales totius vitæ plures ducentis.

Restincta præterea sunt multorum odia, sed illud momenti permagni, quod ciuitatem Zagrabensem in magnâ calamitatem pertraxisset. Quo tempore Iudex suo defungebatur munere, alterque in eius locum eligebatur, Senatoris quoque ordo, factione nonnullorum mutatus fuit, hoc vnum laborantes, vt tota Reip. administratio in cõmunitatem, salua tamen Iudicis & Consulibus potestate, deriuaretur, quæ res adeò multis displicuit, vt in ipsa curia audacter dicerent: malle se oppetere mortem potius, quam in istam depositionis Senatus sententiam, aliqui verò vltius progressi, in maioris etiam authoritatis viros, atque ipsum Iudicem conuitorum iacula vibrare, ac maledictis quibusdam impetere, non erubuerint, minitari etiam arma, nisi à sententia discesserint. Soluta conuentu Iudex cum iuratis ad domum propriam se recepit, quid uè factu sit opus cum illis deliberat, suadent vt factiosi pacisque publicæ perturbatores comprehendantur, & in proximam turrim detrudantur. Iudex singulos ad se accersit quos habere potuit, ac bene castigatos verbis, per ciuitatis fauellites, clam ne aliis innotesceret, ad turrim deduci iubet: duæ horæ vix transierant, cum ecce magna eorum manus, qui inclusorum fauebant partibus, armata in foro volitare cõspicitur, quæ ad tur-

rim captiuorum liberandi gratia, portasque effringendi, iam iam iter parabant, ac si quid Iudex cum suis moliretur manus cum illo conferere, ad vnum vsque Sacramento se obstinuerunt. Qui ex hac re graue periculum metuebant, protinus ad nos qui conpirationem indicarent, accurrunt, obnixaque rogant, vt si qua via fieri posset, tanto ciuitatis malo occurrerem⁹. Nostri videntes magnum impendere malum, absque vlla mora nocte iam intempesta ad Iudicem aduolant, quantoque ipse ac tota Respublica versetur in periculo, admonent, suadent, ac etiam rogant, vt si se saluum, ac ciuitatem ipsam habere velit, vincetos in turriberos abire sinat, neque defuturum alium modum, quo in illos animaduertere postea possit. Assensit protinus Iudex, ac simul cum Patribus ad seditiosos illos se contulit, arma vt deponant vrget, atque ad pacem & tranquillitatem eos cohortatur: furere illi, ac in ipsum etiam Iudicem inuehi incipiunt, ac nisi (sic enim inquebāt) Reuerendorum Patrum nos moueret praesentia, aliud experirere, mādāt Iudex, vt vinceti educantur, vtq; ad propria singuli se recipiant, concedit. Postero die plurimi qui nobis gratias agerent ad nos venēre, quorum opera tantam cladem à cervicibus multorum atque iugulis amotam esse fatebantur.

Præpositus quidam magnæ authoritatis, à nobis animo auerso omninò fuit, verum graui correptus morbo nobis ita coniunctus est, vt non aliis quam nostris conscientiae latebras recludere vellet. Quia imò in extremo agone nostros à se nec tantillum abesse voluit, in manibusque nostrorum
extre-

extremum spiritum reddidit; quem ille, vitæ termino appropinquans cantando: Benedictus Dominus Deus Israel &c. placidissimè exhalavit, cui⁹ etiam testamento paupertas nostra non nihil releuata fuit. Alius præterea nescio quo æstro percit⁹, vehementius in quodam frequenti virorum cōfessu, in nos nomenque nostrum debacchatus est, dignosque aiebat esse, qui de cacumine turris illius, quam demonstrabat digito, daremur præcipientes. Cæterum hoc ipse tam ardens votum in caput infelicis recidit; nam cum eandem turrim post aliquot horas conscenderet, tamq; supremum penè gradum teneret, vi quadam repulsus præceps capite deorsum ruit, contusus penequè exanimatus, domum refertur, ipsemet postea iustam hanc Dei in se vindictam fuisse coram multis fatebatur, qui nimirum tanta procacitate linguæ, in Patres innocentes fuisset debacchatus, qui vbi postmodum pristinae sanitati restitutus fuit, supplex à nobis veniam petere non erubuit.

Scholæ frequentia iuuenum creuere hoc anno lectiorum, siue mores spectes, siue ingenia, siquidè 300. tribus classibus distinctos numerauimus, quorum nobiles plures 100. fuère, tres ad sacram D. Pauli Principis Eremitarum familiam ex illis se contulerunt. In publico præterea theatro, impensa ciuium in medio fori extructo, ter hoc anno infinita hominum multitudine spectante, ingenii sui præclarum specimen dederunt; diebus videlicet quibus maior licentia bacchandi esse consuevit, interum sacris Corporis Christi feriis, quibus Zagrabiam tota penè Croatia confluere solet. Tertio in

repetitione studiorum præfente toto regno in comitiis, quo tempore tragædiam de Iephte spectandam dederunt; quorum alacres alioquin animos ad maiora tentanda Reuerendissimus Antistes Zagrabienfis incitauit, qui pro sua erga Societatem vniuersam, atque iuuentutem innata propensione pulcherrimos libellos præmii loco primis dari curauit. Spectaculum id tale fuit quod multorum iuuenum parentibus lacrymas præ gaudio elicuerit. Ad superioris anni secundam classem Grammatices, crescente Auditorum numero, tertia hoc anno addenda fuit, in qua Syntaxi mixta Poësis nõ sine fructu explicata est. Commendauit eorum diligentiam in hisce terris nunquam antea visa Epistolarum & carminum scriptio, quæ in præcipuo ciuitatis templo die quo diuinissima Hostia per vrbis plateas religiosè defertur, affixa fuit, ad quæ legenda non vulgus solum, sed ipsi etiam Reuerendissimi atque Magnates litteris paululum exculti conuenere, laborarunt cum summa voluptate vt ænigmata soluerent, & logogryphos enodarent. Doctrina Christiana Dominicis diebus maxima populi frequentia horis pomeridianis cœpta est, ad quam non matres duntaxat cum puellulis, sed præcipui etiam ciues conueniunt. Excursionem nonnullam in circumiecta loca habitam, quorũ fructus exitit non contemnendus, 4000. hominum nostrum de superiore loco aliquando verba facientem audiuerunt, ex quibus ducenti circiter vna concione permoti exomologesim frequentarunt. Trecentis alio tempore communionem sacram dedit noster præmissa confessione. Currit veluti signo

figno dato ex omnibus circumiacentibus pagis, maxima hominum multitudo, vbi primum intelligit nostrum concionandi gratia ad aliquod templum aduenisse. Vt in funere cuiusdam præcipui nobilis (cuius olim virtute Petriua è Turcarum iugo erepta fuit, & demum à proprio mancipio Turca trucidati) noster concionem haberet, euocatus fuit, vbi dùm de incertitudine horæ deque legitima ad mortem præparatione perorasset, nobiles duo, annis ferè tribus, plusquam Vatiniano odio dissidentes, ita compūcti fuère, vt postmodum coram nostro cæterisque illustribus viris collachrymante altero dexteris iunctis, æternum amicitiaæ fœdus inierint. Religiosorum cuiusdam Monasterii, confessions non semel maximo eorundem fructu exceptæ, quorum superior facultate à suo Generali obtenta, non alteri quam nostris vitæ maculas detegere statuit. Addâ postremo loco, q̄ ad insignè piorum erga nos liberalitatem, diuinâq; quam experimur prouidentiam pertinere videtur. Ciuium imprimis ea est de nobis cura & sollicitudo, vt hoc anno ex suis facultatibus territorium quoddam cum sex colonis, agris, pratis, syluis, in perpetuum donarint, maioraque polliceantur. Illustrissimus Dominus Banus licet maiorem penè anni partem abfuerit; nobis tamen per suos nunquam defuit, siquidem eos per literas sæpius commonefecit, vt vino, frumento, cæterisque alimentis, ac etiam pecuniis nostræ succurrerent pauperati. Ad Hungarica comitia properans tantam reliquit pecuniæ summam, quantam ad finem anni istius nobis sufficientem esse existimauit. Audiui-

mus illum non semel dicentem, nos Residentiam-
que nostram sibi ita curæ esse, vt etiam dormiens
de illa cogitet, quoniam pacto iam ad certam Col-
legii structuram perducere possit. Interim tamen
se nostrum procuratorem futurum fide data pro-
misit.

Reuerendissimum Dominū Antistitem Zagra-
biensē in simili genere parentem prorsus experti
sumus, nam præter alia ab eo liberaliter submini-
strata, sacram quoque vestem & calicem cum cor-
poralibus donauit. Insuper equum pretii quadra-
ginta talerorum, nostris aptissimum vsibus nobis
nec opinantibus transmisit. Sed neque Serenissi-
mi Ferdinandi Archiducis Austriae, quem primo
loco ponere debuissim, in nos defuit liberalitas
& beneficentia. Is siquidem pro ea qua est in res
sacras propensissima voluntate, casulas duas mag-
ni pretii, ex proprio suo sacello acceptas ad nos
muneris loco misit. Matrona etiam ex præcipua
nobilitate Styriae, cum rebus humanis nuntium
remittere vellet, duas sericas vestes Sacerdotū vsi-
b^o perpetui loco monumenti legauit. Alia item non
contemnendum argenti pondus ad calices & am-
pullas conficiendas dono dedit. Capitaneus præ-
terea Petrinensis, vir nostro ordini addictissimus,
centum taleros ad vestes coëmendas vltro nobis
obtulit, ac data etiam manu promisit, se quotan-
nis nobis summā hanc pro vestitu deponere velle,

Deus Optimus Maximus tantam pietatem
cœlestibus donis compensare
dignetur.